

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra Ekonomiky

Bakalářská práce

Ekonomika obce Jemníky

Tomáš Valeš

© 2022 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Tomáš Valeš

Ekonomika a management

Název práce

Ekonomika obce Jemníky

Název anglicky

Economy of the municipality Jemníky

Cíle práce

Cílem bakalářské práce je vyhodnotit ekonomiku vybrané obce Jemníky za roky 2016-2020. Na základě vyhodnocení ekonomiky municipality budou stanoveny závěry, návrhy a doporučení pro stabilizaci a rozvoj analyzovaného subjektu.

Metodika

Metodika:

1. vymezení teoretických přístupů – finanční analýza obce/města
2. základní charakteristika města
3. vlastní výpočty, metody finanční analýzy
4. závěry, návrhy a doporučení

Teoretická část bude čerpat z českých i zahraničních zdrojů, z knih (ISBN) a odborných časopisů (ISSN).

Aplikační část bude zpracována v programu Excel, data budou uspořádána do přehledných tabulek a grafů, včetně odpovídajících komentářů.

Budou aplikovány vzorce finanční analýzy a další metody ekonomického vyhodnocení subjektu.

Doporučený rozsah práce

30-50 stran textu

Klíčová slova

obec, ekonomika, rozpočet, majetek, účetní výkazy, finanční analýza

Doporučené zdroje informací

HORZINKOVÁ, Eva a Vladimír NOVOTNÝ, 2010. Základy organizace veřejné správy v ČR. 2., upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. ISBN 978-80-7380-263-9.

KNÁPKOVÁ, Adriana, Drahomíra PAVELKOVÁ a Karel ŠTEKER, 2013. Finanční analýza: komplexní průvodce s příklady. 2., rozš. vyd. Praha: Grada. Prosperita firmy. ISBN 978-80-247-4456-8.

KRAFTOVÁ, Ivana, 2002. Finanční analýza municipální firmy. Praha: C. H. Beck. ISBN 80-7173-778-2

PEKOVÁ, Jitka, 2011. Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR. Praha: Wolters Kluwer Česká republika. ISBN 978-80-7357-614-1.

PROVAZNÍKOVÁ, Romana, 2015. Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe. 3 aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-5608-0

SIDDIQUI, S., 2006, Managerial Economics And Financial. New Delhi: New age International. ISBN 81-224-1609-8.

TOTH, Petr, MICHLOVÁ, Radka a kol., 2014. Ekonomické aktivity obcí a měst. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. ISBN 978-80-7380-491-6

Předběžný termín obhajoby

2021/22 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Helena Řezbová, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomiky

Elektronicky schváleno dne 14. 9. 2021

prof. Ing. Miroslav Svatoš, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 5. 10. 2021

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 31. 01. 2022

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Ekonomika obce Jemníky" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 9. března 2022

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval paní Ing. Heleně Řezbové, Ph.D. za odborné vedení, vstřícný přístup a cenné rady při psaní této bakalářské práce.

Dále bych chtěl poděkovat účetní hospodářce obce Jemníky paní Petře Měchurové a starostce obce Lence Tottové za spolupráci a poskytnutí materiálů a informací potřebných k vypracování této bakalářské práce.

Ekonomika obce Jemníky

Abstrakt

Cílem bakalářské práce je zhodnocení hospodaření obce Jemníky v letech 2016 až 2020 pomocí rozpočtové analýzy obce a vybraných ukazatelů finanční analýzy municipální sféry. Základními zdroji informací je odborná literatura, webová stránka Monitor a informace z účetních výkazů obce.

Práce se dělí na dvě hlavní části – teoretickou a praktickou. Teoretická část se věnuje rozpočtu, obci jako územní samosprávě, jejím orgánům, účetním výkazům a finanční analýze včetně metod, vzorců a základních pojmů týkajících se dané problematiky. Tyto poznatky jsou následně aplikovány na konkrétní obec. Praktická část obsahuje základní charakteristiku obce Jemníky, analýzu rozpočtu včetně posouzení jednotlivých položek příjmů a výdajů značně ovlivňujících rozpočet. Následuje výpočet vybraných ukazatelů SIMU a jednotlivých ukazatelů likvidity, rentability, autarkie a zadluženosti na základě skutečných dat z let 2016-2020 poskytnutých obecním úřadem obce. V závěru je na základě výsledků výpočtů zhodnocena aktuální situace obce včetně vymezení a doporučení do dalších let.

Klíčová slova: obec, ekonomika, rozpočet, majetek, účetní výkazy, finanční analýza

Economy of the municipality Jemníky

Abstract

The aim of the bachelor thesis is to evaluate the management of the municipality Jemníky in the years 2016 to 2020 using the budget analysis of the municipality and selected indicators of financial analysis of the municipal sphere. The sources of information are professional literature, the website Monitor and information from the municipality's financial statements.

The work is divided into two main parts – theoretical and practical. The theoretical part deals with the budget, the municipality as a local government, its bodies, financial statements and financial analysis, including methods, formulas and basic concepts related to the issue. These findings are then applied to a specific municipality. The practical part contains the basic characteristics of the village Jemníky, budget analysis, including an assessment of individual items of incomes and expenses that significantly affect the budget. It is followed by a calculation of individual indicators of liquidity, profitability, autarchy and indebtedness on the basis of actual data from 2016-2020 provided by the municipal office of the village. The conclusion is based on the results of the calculations and the current situation is evaluated. It also includes the recommendations for the coming years.

Keywords: municipality, economy, budget, property, financial statements, financial analysis

Obsah

1 Úvod.....	11
2 Cíl práce a metodika	12
3 Teoretická východiska	14
3.1 Příjmy územních rozpočtů	14
3.1.1 Daňové příjmy	14
3.1.2 Nedaňové příjmy.....	15
3.1.3 Transfery a dotace.....	15
3.1.4 Úvěry a půjčky	16
3.2 Výdaje územních rozpočtů.....	16
3.2.1 Běžné výdaje.....	16
3.2.2 Kapitálové výdaje	17
3.3 Rozpočet obce	17
3.4 Územní samospráva	18
3.5 Orgány obce	19
3.6 Majetek obce	21
3.7 Vedení účetnictví	21
3.7.1 Účetní výkazy	22
3.7.2 Rozvaha	22
3.7.3 Výkaz zisku a ztrát.....	22
3.7.4 Přehled o peněžních tocích	23
3.7.5 Přehled o změnách vlastního kapitálu	23
3.8 Ukazatele SIMU.....	23
3.9 Ukazatele finanční analýzy	24
3.9.4 Horizontální analýza.....	26
3.9.5 Vertikální analýza.....	26
3.9.6 Rating obce	26
3.10 Analýza poměrových ukazatelů	27
3.10.1 Ukazatele likvidity	27
3.10.2 Ukazatele rentability	28
3.10.3 Ukazatele autarkie.....	29
3.10.4 Ukazatel zadluženosti	30
3.10.5 Ukazatel samofinancování.....	30
4 Vlastní práce.....	31
4.1 Charakteristika vybrané obce.....	31
4.2 Analýza rozpočtu obce.....	33
4.2.1 Běžný rozpočet	34

4.2.1.1	Běžné příjmy	34
4.2.1.2	Běžné výdaje	37
4.2.1.3	Saldo běžného rozpočtu.....	40
4.2.2	Kapitálový rozpočet.....	41
4.2.2.1	Kapitálové příjmy	41
4.2.2.2	Kapitálové transfery	42
4.2.2.3	Kapitálové výdaje.....	42
4.2.3	Příjmy a výdaje na obyvatele.....	43
4.2.4	Plánované předpokládané investice	43
4.3	Ukazatele SIMU.....	44
4.4	Likvidita	44
4.4.1	Běžná likvidita	44
4.4.2	Pohotová likvidita.....	46
4.4.3	Peněžní (okamžitá) likvidita	47
4.5	Rentabilita	48
4.6	Autarkie.....	49
4.7	Zadluženost	50
5	Závěr.....	52
6	Seznam použitých zdrojů	54
7	Přílohy	57

Seznam tabulek

Tabulka 1 - Vzorce ukazatelů rozpočtové skladby	13
Tabulka 2 - Vzorce poměrových ukazatelů finanční analýzy.....	13
Tabulka 3 - Rozpočet obce	18
Tabulka 4 - Rozvaha	22
Tabulka 5 - Výkaz zisku a ztrát	23
Tabulka 6 - Struktura obyvatelstva obce Jemníky v letech 2016-2020	31
Tabulka 7 - Běžné příjmy rozpočtu obce Jemníky v letech 2016-2020 (tis. Kč).....	34
Tabulka 8 - Daňové příjmy obce Jemníky v letech 2016-2020 (tis. Kč).....	36
Tabulka 9 - Nedaňové příjmy obce Jemníky v letech 2016-2020 (tis. Kč).....	36
Tabulka 10 - Běžné transfery obce Jemníky v letech 2016-2020 (tis. Kč).....	37
Tabulka 11 - Běžné výdaje obce Jemníky v letech 2016-2020 (tis. Kč) - část 1.....	38
Tabulka 12 - Běžné výdaje obce Jemníky v letech 2016-2020 (tis. Kč) - část 2.....	39
Tabulka 13 - Běžné výdaje obce Jemníky v letech 2016-2020 (tis. Kč) - část 3.....	39
Tabulka 14 - Saldo běžného rozpočtu obce Jemníky v letech 2016-2020 (tis. Kč)	40
Tabulka 15 - Kapitálové příjmy obce Jemníky v letech 2016-2020 (tis. Kč).....	42
Tabulka 16 - Kapitálové transfery obce Jemníky v letech 2016-2020 (tis. Kč).....	42
Tabulka 17 - Kapitálové výdaje obce Jemníky v letech 2016-2020 (tis. Kč).....	43

Tabulka 18 - Příjmy a výdaje na obyvatele obce Jemníky v letech 2016-2020 (tis. Kč)	43
Tabulka 19 - Ukazatele SIMU obce Jemníky v letech 2016-2020 (tis. Kč)	44
Tabulka 20 - Běžná likvidita obce Jemníky v letech 2016-2020 (tis. Kč).....	45
Tabulka 21 - Pohotová likvidita obce Jemníky v letech 2016-2020 (tis. Kč)	46
Tabulka 22 - Peněžní likvidita obce Jemníky v letech 2016-2020 (tis. Kč).....	47
Tabulka 23 - Rentabilita obce Jemníky v letech 2016-2020 (tis. Kč)	48
Tabulka 24 - Autarkie obce Jemníky v letech 2016-2020 (tis. Kč).....	49
Tabulka 25 - Data pro výpočet zadluženosti obce Jemníky v letech 2016-2020 (tis. Kč) ..	50
Tabulka 26 - Zadluženost obce Jemníky v letech 2016-2020	50

Seznam grafů

Graf 1 - Struktura obyvatelstva obce Jemníky v letech 2016-2020.....	32
Graf 2 - Vývoj nezaměstnanosti obce Jemníky v letech 2016-2020	32
Graf 3 - Běžné příjmy rozpočtu obce Jemníky v letech 2016-2020 (tis. Kč).....	34
Graf 4 - Struktura běžného rozpočtu obce Jemníky v letech 2016-2020 (mil. Kč).....	41
Graf 5 - Běžná likvidita	45
Graf 6 - Pohotová likvidita	46
Graf 7 - Peněžní likvidita.....	47
Graf 8 - Rentabilita	48

Seznam příloh

Příloha 1 - Kalkulace návrhu pronájmu části místního obecního úřadu.....	57
Příloha 2 - Budova obecního úřadu	58
Příloha 3 - Kalkulace návrhu pronájmu části místní hasičské zbrojnice	58
Příloha 4 - Budova hasičské zbrojnice.....	59
Příloha 5 - Rozvaha obce Jemníky v Kč.....	59
Příloha 6 - Výkaz zisku a ztráty obce Jemníky v Kč.....	60
Příloha 7 - Dílčí položky rozpočtu obce Jemníky v Kč.....	60
Příloha 8 - Symboly obce Jemníky – znak a vlajka.....	60
Příloha 9 - Obec Jemníky včetně místních částí	61
Příloha 10 - Letecký pohled na celé území obce Jemníky.....	61

1 Úvod

Každý z nás je vázán k určitému místu, které je pro něj velice významné a důležité. Nezáleží na tom, kde se dané místo nachází a o jak velký samosprávní celek se jedná, zda jde o město, městys či obec. Je nutno konstatovat, že čím menší daný celek je, tím více je schopen naslouchat, porozumět a v zápětí uspokojovat potřeby obyvatel. Všichni obyvatelé žijící v tomto celku mají právo na svobodný přístup k informacím o dění a jsou ovlivňováni rozhodnutím zastupitelů a rad, které si dobrovolně zvolili. Každý celek disponuje určitým majetkem, který obhospodařuje pomocí financí sestavených do takzvaného územního rozpočtu. Cílem je hospodařit efektivně a při nejlepším uspokojit zájmy všech zúčastněných stran. Velice důležitá je také predikce do budoucna, jak bude rozpočet řízen. K tomu napomáhají ukazatele finanční analýzy.

Cílem této bakalářské práce je zhodnocení jednotlivých položek rozpočtu a následný výpočet vybraných ukazatelů finanční analýzy sloužících k zhodnocení hospodaření obce Jemníky v letech 2016-2020. Na základě těchto výsledků budou stanoveny návrhy a doporučení do dalších let. Tato, vzhledem k počtu obyvatel, menší obec se nachází ve Středočeském kraji, přibližně 15 kilometrů severozápadním směrem od Prahy.

Bakalářská práce je rozdělena do dvou hlavních částí. Literární rešerše se věnuje teoretickým pojmům týkajících se dané problematiky jako rozpočet, orgány obce, účetní výkazy či ukazatele finanční analýzy včetně vzorců. Praktická část se věnuje charakteristice obce, analýze jednotlivých složek rozpočtu a výpočtu vybraných ukazatelů SIMU a finanční analýzy sloužících k zhodnocení hospodaření obce.

2 Cíl práce a metodika

Cílem bakalářské práce je vyhodnotit ekonomiku vybrané obce Jemníky za roky 2016-2020. Na základě vyhodnocení ekonomiky municipality budou stanoveny závěry, návrhy a doporučení pro stabilizaci a rozvoj analyzovaného subjektu. Mezi dílčí cíle patří zejména:

1. vymezení teoretických přístupů
2. základní charakteristika obce
3. analýza rozpočtu obce
4. finanční analýza poměrovými ukazateli a ukazateli SIMU
5. závěry, návrhy a doporučení

Tato bakalářská práce se bude skládat ze dvou hlavních částí. Teoretická část bude čerpat z českých i zahraničních autorů, z knih (ISBN) a její zaměření bude na vysvětlení odborných pojmů souvisejících s danou problematikou. V textu bude využíváno nepřímých citací, v případě zahraničních autorů budou nepřímé citace uváděny v českém jazyce. Dále zde bude uvedena obec jako územní samospráva, její orgány a metody poměrových ukazatelů včetně vzorců k výpočtům.

V praktické části se práce nejdříve bude zabývat charakteristikou vybrané obce – stručná historie, občanská vybavenost a složení obyvatelstva. Poté rozpočtovou analýzou včetně posouzení jednotlivých složek (běžných a kapitálových) zachycených v tabulkách, které budou zaokrouhleny na tisíce korun. Následovat bude saldo běžného rozpočtu obce. Dále na základě dat z let 2016-2020 budou vypočteny tři základní ukazatele SIMU a aplikovány vzorce poměrových ukazatelů jako likvidita, rentabilita, autarkie a zadluženost. Výsledky budou zobrazovány jak v tabulkách, tak v grafech pro lepší představivost a poté nakomentovány. Tato část bude čerpat z knih českých i zahraničních, webové stránky Ministerstva financí České republiky – Monitor a účetních výkazů obce.

V závěru práce budou interpretovány výsledky plynoucí z finanční analýzy včetně návrhů a doporučení, které by mohly kladně ovlivnit hospodaření obce do budoucna.

Tabulka 1 – Vzorce ukazatelů rozpočtové skladby

Název ukazatele	Vzorec
Podíl daňových příjmů na běžných příjmech	daňové příjmy / celkové běžné příjmy
Podíl nedaňových příjmů na běžných příjmech	nedaňové příjmy / celkové běžné příjmy
Podíl běžných transferů na běžných příjmech	běžné transfery / celkové běžné příjmy
Podíl běžných výdajů na celkových výdajích	běžné výdaje / celkové výdaje
Saldo běžného rozpočtu	běžné příjmy – běžné výdaje
Podíl salda na běžných příjmech	saldo / běžní příjmy
Podíl kapitálových příjmů na celkových příjmech	kapitálové příjmy / celkové příjmy
Podíl kapitálových transferů na celkových příjmech	kapitálové transfery / celkové příjmy
Podíl kapitálových výdajů na celkových výdajích	kapitálové výdaje / celkové výdaje
Běžné příjmy na obyvatele	běžné příjmy / počet obyvatel
Běžné výdaje na obyvatele	běžné výdaje / počet obyvatel

Zdroj: Peková, 2011

Tabulka 2 - Vzorce poměrových ukazatelů finanční analýzy

Název ukazatele	Vzorec	Doporučená hodnota	Autor
Pravidlo rozpočtové odpovědnosti	dluh za poslední 4 roky / průměrné příjmy za 4 roky	< 60%	Algoritmy SIMU, MFČR
Podíl cizích zdrojů	cizí zdroje / celková aktiva	< 25%	Algoritmy SIMU, MFČR
Celková likvidita	oběžná aktiva / krátkodobé závazky	> 1	Algoritmy SIMU, MFČR
Pohotová likvidita	(oběžná aktiva – zásoby) / krátkodobé závazky	0,7 - 1,2	Pešková, 2012
Okamžitá likvidita	krátkodobý finanční majetek / krátkodobé závazky	~0,2	Pešková, 2012
Běžná likvidita	oběžná aktiva / krátkodobé závazky	1,6 - 2,5	Pešková, 2012
Rentabilita aktiv (ROA)	(EBIT ¹ / celková aktiva)*100	maximalizace	Knápková a kol., 2017
Rentabilita vlastního kapitálu (ROE)	(EAT ² / vlastní kapitál)*100	maximalizace	Růčková, 2019
Autarkie výnosově nákladová	(výnosy celkem / náklady celkem)*100	100%	Kraftová, 2002
Autarkie příjmově výdajová	(příjmy / výdaje)*100	100%	Kraftová, 2002
Ukazatel zadluženosti	(cizí zdroje / aktiva celkem)*100	< 50%	Konečný, 2004
Ukazatel samofinancování	(vlastní zdroje / celková aktiva)*100	> 50%	Růčková, 2019

Zdroj: vlastní zpracování dle autorů: Růčková, 2019; Konečný 2004; Kraftová 2002; Knápková a kol., 2017; Pešková, 2012; Algoritmy SIMU, MFČR

¹ EBIT – zisk před odečtením úroků a daní

² EAT – zisk po zdanění

3 Teoretická východiska

3.1 Příjmy územních rozpočtů

Příjmy ve většině případů pochází z různorodých zdrojů. Obce by měly při skládání rozpočtu postupovat dle základních pravidel, aby došlo k vyrovnané rozpočtové skladbě, která udává, jak jsou tříděny (Peková, 2011). Základním pravidlem je dostatečná výnosnost, jež se podílí na soběstačnosti obce. Neméně důležité je plánování a rozložení z hlediska časového.

3.1.1 Daňové příjmy

Většina rozpočtu obce je tvořena právě příjmy daňovými, proto jsou považovány za hlavní veřejný příjem. Zpravidla se opakují každý rok, mají pouze změněnou strukturu a finanční ohodnocení. Místní poplatky určuje v obci zastupitelstvo a je pouze na něm, jestli a případně v jaké výši budou vybírány (například poplatek za psa nebo za odvoz komunálního odpadu). Správní poplatky jsou vybírány podle státem daných sazeb. Jako příklad lze uvést nahlédnutí do rejstříku trestů či živnostenského rejstříku nebo ohlášení změny místa trvalého bydliště.

Daňové kompetence na jednotlivých státních úrovních lze posoudit z několika hledisek (Provazníková, 2015).

Daňová správa

Tuto pravomoc má vláda určující daňové sazby nebo získávající příjmy. Kvůli minimalizaci nákladů a zachování autonomie může vláda na vyšší úrovni spravovat daňové výnosy nižších úrovní, pokud k tomu má pověření.

Daňová legislativa

Základ je stanoven celostátně, rozhoduje o něm parlament. Obsahuje postupy, výši daňového základu a také případné pokuty. Z důvodu daňových výjimek může být základní legislativa zastupitelskými orgány pozměněna, aby ve výsledku nedocházelo k porušení nastavených pravidel.

Daňové sazby a určení

Obce mají velice omezená práva v ohledu na určování výše sazby daní a slev z důvodu udržení neutrality. Na základě předem platného zákona a klíče dochází k rozdělování. Zde je opět pravomoc obcí minimální a při dalším využití mají spíše charakter dotací (Provazníková, 2015).

3.1.2 Nedaňové příjmy

Považují se za druhou největší složku příjmů obecního rozpočtu. Dva základní druhy jsou příjmy běžné, každoročně se opakující v různé výši (například pronájem majetku) a příjmy kapitálové, jednorázové, pocházející například z prodeje majetku (Červenka, 2009).

Do této skupiny patří také příjmy z vlastního podnikání. Hlavní z nich jsou: Zisky z municipálních (obecních) podniků, které je počítány jako cena za službu plus přírůžka za poskytnutí služeb. Výnosy z prodeje majetku. Zde je třeba posoudit, zda je majetek opravdu nepotřebný nebo zda nebude výhodnější jej pronajímat a navýšit příjmy z dlouhodobého hlediska. Při případném pronajímání je s nájemníky vhodné uzavřít smlouvu o valorizaci majetku, abychom v případě výraznější inflace nepřicházeli o hodnotu majetku (Peková, 2011).

3.1.3 Transfery a dotace

Jedná se o poskytnutí prostředků do rozpočtu obce bez očekávaného protiplnění. V některých případech, zejména u menších obcí dochází ke sdružování poskytnutých prostředků. Díky tomu jsou schopny i menší obce docílit například výstavby cyklostezek, kanalizace nebo provozování společného hasičského sboru s obcí v její blízkosti (Provazníková, 2015).

Existuje několik druhů dotací podle toho, za jakých podmínek jsou poskytovány:

Účelové dotace – mohou být použity pouze k účelu, stanovenému zásadami dotační politiky a vedl k poskytnutí dotace. Nevyčerpaná částka nebo případ, kdy nebude důkazně podloženo, na co byla dotace použita, se vrací do státního rozpočtu. Příkladem může být veřejné zdravotnictví nebo údržba komunikací (Peková, 2008). Vláda tyto dotace nejčastěji využívá k motivaci územních samospráv, aby dosáhli cílů, které si do budoucna naplánovala. Velmi častým jevem je ekonomický růst (Shoup, 2006).

Běžné neúčelové dotace – jsou přidělovány nejčastěji podle kombinace čtyř (pěti) ukazatelů, kterými mohou být například: rozloha obce, počet obyvatel, délka komunikací v obci nebo počet obydlí.

Běžné účelové dotace – slouží zejména k zajištění veřejných statků obce (například vzdělávací zařízení pro mladistvé).

Kapitálové účelové dotace – jsou poskytovány po schválení investičního záměru, který odpovídá výdajovým programům státu. Pravidelně se neopakují a nevyčerpanou částku musí obec vrátit. Příkladem může být výstavba školy, kanalizace nebo obecních bytů.

Všeobecné dotace – k poskytnutí není třeba předem předkládat, na co budou vyčerpany. O způsobu využití rozhoduje zastupitelstvo obce. Pokud je obec v daném období nevyčerpá, převádí je do období následujícího (Peková, 2008).

3.1.4 Úvěry a půjčky

Na rozdíl od předchozích skupin jsou toto zdroje návratného charakteru, což znamená, že je obec bude v budoucnu muset vrátit věřitelům. Považují se za nejlepší zdroj vzhledem k financování dlouhodobých investic. Rozhodnutí o výši vypůjčených peněz by mělo být předem stanoveno podle únosné výše splácení dluhu.

Půjčky je z pohledu zpětného pokrytí nákladů dobré využívat na kapitálové výdaje, v ideálním případě dokážou pokrýt jak provozní náklady, tak splátky. Úvěry poskytované bankami s nižšími úroky obce dostávají zpravidla na rozvoj místní infrastruktury (Provazníková, 2015).

3.2 Výdaje územních rozpočtů

Výdaje by se daly popsat jako nenávratné platby. Rozvoj obce a rozsah poskytovaných služeb závisí na výši těchto výdajů. Jak uvádí Kameníčková (2007) hlavní je nejen výše těchto výdajů, ale také jejich struktura, která odráží přání obyvatelstva. Dochází k neustálému růstu výdajů obcí v důsledku vyšší autonomie a odpovědnosti za zabezpečení veřejného sektoru na území obce, než tomu bylo dříve. Menší obce (přibližně do 1000 obyvatel) mají stále vyšší výdaje spojené s veřejnou správou, mohou dosahovat podílu 40% z celkových výdajů (Provazníková, 2015).

3.2.1 Běžné výdaje

Tyto výdaje tvoří průměrně 2/3 z výdajů územních rozpočtů obcí. Jsou velice variabilní a záleží na preferencích obyvatelstva. Obecně lze říci, že jsou to opakované výdaje na zajištění základních provozních potřeb obce, jako je například zajištění chodu obecního úřadu, hasičské zbrojnice nebo správa komunikací.

3.2.2 Kapitálové výdaje

Jak uvádí ve své knize Červenka (2009), tyto výdaje jsou využívány na dlouhodobé účely, zejména na nákup nového majetku a cenných papírů nebo na splátky dluhopisů obce. Není však podmínkou, aby byl majetek potřebný k podnikání. Může se jednat například o investici proti znehodnocení kapitálu.

Doba návratnosti představuje, za jaký počet let se splatí kapitálový výdaj peněžními příjmy obce. Čím je kratší doba úhrady, tím je investice považována za příznivější, neboť zvyšuje možnost reálné očekávané výnosnosti (Máče, 2006).

3.3 Rozpočet obce

Finanční řízení obce je velice důležitá a neustále se opakující činnost, dávající do souvislosti příjmy a výdaje obce. V obci probíhá toto řízení pomocí rozpočtu, který je sestavován na období jednoho roku. Během tohoto období dochází k neustálému plánování, kontrolám a aktualizacím s ohledem na dodržení všech zákonů. Zákon č. 250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů, stanovuje tvorbu, obsah a funkce rozpočtu. Samotná rozpočtová skladba se řídí podle vyhlášky č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě, ve znění pozdějších předpisů (Peková, 2011).

Jelikož se jedná o tokovou veličinu, během rozpočtového období dochází k časovému nesouladu mezi vývojem příjmů a výdajů. Na příjmovém účtu nikdy nenalezneme částku, stanovenou při rozpočtové skladbě, jelikož se z tohoto účtu okamžitě hradí výdaje. Hospodaření obce nám charakterizuje následující vztah:

$$F_1 + P - V = F_2$$

Kde: F_1 jsou počáteční peněžní prostředky
 P příjmy
 V výdaje
 F_2 jsou konečné peněžní prostředky

Je-li F_2 větší, než F_1 dochází k vytváření finančních rezerv, které se dají použít v následujícím období.

Je-li F_1 větší, než F_2 je nutné použít jiných zdrojů, aby byla zajištěna rozpočtová bilance (Provazníková, 2015).

Tabulka 3 - Rozpočet obce

PŘÍJMY	VÝDAJE
• daňové:	- všeobecné veřejné služby
- svěřené daně	- veřejný pořádek
- sdílené daně	- vzdělání
- místní (a regionální) daně	- bydlení
- správní poplatky (daně)	- komunální služby
• nedaňové:	- na podnikání
- uživatelské poplatky za služby	- ostatní běžné výdaje (nahodilé, placené pokuty apod.)
- příjmy z pronájmu majetku	- placené úroky
- příjmy z vlastních neziskových organizací	- běžné dotace jiným rozpočtům
- zisk z podnikání	
- ostatní	
• přijaté transfery:	
- běžné dotace ze státního rozpočtu	
- běžné dotace ze státních fondů	
- běžné dotace ze státního rozpočtu	
- od územních rozpočtů	
- ostatní běžné příjmy (nahodilé, přijaté dary apod.)	
(Saldo – přebytek)	(Saldo – schodek)

Zdroj: Peková, 2011

3.4 Územní samospráva

Jedná se o formu veřejného vládnutí a veřejné moci. Právo občanů spravovat menší územní celek, který je vymezen hranicemi, než je stát (město, městys, obec). Toto bylo dříve považováno jako významný prvek demokratizace společnosti. V územních samosprávách by mělo docházet ke komunikaci volených orgánů a občanů, neboť jde primárně o hájení zájmů obyvatel. Jde o nejsnazší formu realizace podílení se občanů na řízení veřejných záležitostí, což je jeden ze základních principů budování občanské společnosti. Fungování na principu subsidiarity znamená, že moc se přenáší na co nejnižší úroveň (směrem k občanovi). Pokud je ze strany občana zájem a aby byl tento princip realizovatelný, musí být splněny základní předpoklady:

Přístup k informacím – možnost přístupu k validním informacím o veřejných záležitostech, majetku, hospodaření s rozpočtem, zabezpečení statků a o celkové efektivnosti využívání prostředků.

Možnost vyjádření názoru – ovlivnění rozhodování volených orgánů pomocí názorů a analýz na efektivnost a hospodaření obce. Je žádoucí, aby názory obyvatele byly brány v potaz a to nejen v okamžiku voleb (Peková, 2008).

3.4.1 Obec

Veřejnoprávní korporace s právem vlastnit majetek. Jedná se o sdružení osob, které mají stejný zájem. Obec má členskou základnu, která se skládá z občanů s trvalým bydlištěm ve správním území. Po dovršení věku 18 let mají právo volit a být voleni. V České republice jsou obce základními samosprávnými celky, které nepotřebují ke vzniku souhlas správního orgánu a mohou zaniknout pouze způsobem uvedeným v zákoně. Zvláštní možnost vzniku nové obce je sloučení, připojení nebo oddělení části obce (Horzinková, 2010).

3.4.2 Městys

Typ obce, který stojí mezi městem a vsí. Z historického hlediska měl narozdíl od vsi právo pořádat trhy. Plní roli spádového městečka pro okolní vesnice. V současnosti se obec může stát městysem, pokud tak stanoví předseda Poslanecké sněmovny (Horzinková, 2010).

3.4.3 Město

Každý má představu o tom, co město je, ale pokud ho máme stručně charakterizovat zjistíme, že definice je velmi obtížná. Dříve to bylo dáno způsobem obživy – zemědělská výroba na rozdíl od řemesla ve městech. Právní definice uvádí, že město je obec, ve které žije nejméně 3000 obyvatel a pokud tak stanoví předseda Poslanecké sněmovny, po splnění všech právních podmínek (Horzinková, 2010).

3.4.4 Statutární město

Zvláštní postavení města, které se může členit na městské obvody nebo části, kde rozdělení vydává statut města, odtud název statutární město. Každý obvod má vlastní samosprávné orgány. Hospodaření obvodů nebo částí přezkoumává magistrát města.

3.5 Orgány obce

3.5.1 Zastupitelstvo obce

Zastupitelé jsou voleni vždy na čtyři roky v komunálních volbách. Členové jsou buď zástupci politických stran nebo jen nezávislí členové, což je většinou v menších obcích.

Scházet se musí minimálně čtyřikrát ročně (dáno zákonem). Všechna jednání jsou plně přístupná veřejnosti, musí být dopředu oznámena a řídí se daným jednacím řádem – plní starosta obce. Vzhledem ke svým pravomocem, musí brát ohled i na odpovědnost (Peková, 2008). Rozhoduje o většině dění v obci, například: rozpočtová opatření, plán budoucího rozvoje obce, volba starosty a místostarosty nebo nabytí či prodej nemovitostí. V neposlední řadě také k rozvahovému dni schvaluje účetní závěrku (Balík, 2009).

3.5.2 Rada obce

Výkonný orgán podléhající zastupitelstvu obce, na rozdíl od něj jsou jednání neveřejná. Rozhodovací právo má jen v situacích stanovených zákonem. Lichý počet členů, aby nedošlo při hlasování k nerozhodnosti, se skládá ze starosty a jeho zástupců. Tento orgán se volí pouze v případě, že má zastupitelstvo více než patnáct členů (Peková, 2008).

3.5.3 Starosta a zástupci

Navenek zastupující představitel obce odpovědný zastupitelstvu. Na této pozici není funkční období a zástupce setrvává až do zvolení svého nástupce. Musí být občanem České republiky. Místostarosta je zástupce v případě starostovi nepřítomnosti. V municipalitách bez rady obce plní její úkoly, v tomto případě některé úkoly vymezené zákonem připadají zastupitelstvu města. Je odpovědný za každoroční provádění auditu hospodaření obce a výsledek přezkoumání předkládá zastupitelstvu obce (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010).

3.5.4 Výbor

Uspořádání řídí zastupitelstvo obce, které jim následně zadává úkoly k plnění. Počet členů musí být opět lichý. Podle zákona musí být zřízeny výbory spravující dané okruhy. Jsou jimi například finanční výbor (kontrola hospodaření s financemi a majetkem) nebo kontrolní výbor (kontrola dodržování právních předpisů).

3.5.5 Komise

Slouží jako poradní orgány obcí, mohou je tvořit i obyvatelé – návrhy mohou publikovat na veřejných schůzích. Toto vše přispívá ke zkvalitnění spokojenosti života obyvatel v obci. (Peková, 2008).

3.6 Majetek obce

Vlastnit majetek jako územní samospráva je jedním z předpokladů existence. Slouží nepřímo jako zdroj příjmů. Je hlavní možnost, jak získat úvěr – ručení majetkem. Majetek může být hodnocen z hlediska velikosti, kvality a struktury. Z jiného pohledu ho lze dělit na dlouhodobý a oběžný. Je v zájmu územního celku o něj pečovat účelně a hospodárně s cílem o zachování a rozvoj. Obecně majetek obce dělíme na:

hmotný – stroje, budovy, dopravní prostředky, haly, pozemky, stroje

nehmotný – ochranné známky, software, duševní vlastnictví

finanční – akcie, vklady, cenné papíry (Máče, 2013).

Dopady na rozpočet, kladné nebo záporné, má poté způsob hospodaření s ním. V České republice má obec právo hospodařit (nakupovat, prodávat, pronajímat) s majetkem zcela samostatně (rozhoduje zastupitelstvo obce). Často je možno vidět, že obec poskytne půdu na infrastrukturu, čímž se snaží zajistit realizaci veřejného zájmu a zároveň si tím může zaručit stálý příjem z nájemného. Další možnost využití jsou tzv. regulační poplatky – právo obce poskytnout stavební povolení až po vybudování komunikace či dalšího vybavení (Provazníková, 2009).

3.7 Vedení účetnictví

Existují různé skupiny subjektů, kde každý má vlastní, trochu odlišnou vyhlášku pro vedení účetnictví. Od těchto subjektů je vyžadováno, aby účetnictví tvořilo podklady pro finanční řízení. Je žádoucí, aby všechny údaje byly průkazné a pravdivé. Klasická teorie vychází z předpokladu, že účetnictví slouží k podávání pravidelných informací v peněžním vyjádření sloužících k získání přehledu o:

majetkové situaci – jakého druhu majetek je a jak je oceněn, případně opotřeben

finanční situaci – dosažený zisk v daném účetním období a jeho rozdělení, případně vykázaná ztráta a její úhrada, schopnost včasného splácení dluhů a zjištění, zda nejde o platební neschopnost

zdrojích, ze kterých byl majetek pořízen – zdroje vlastní a cizí včetně jejich podrobné struktury, rezervy, krátkodobé a dlouhodobé závazky (Máče, 2018).

3.7.1 Účetní výkazy

Významné zdroje vstupních dat sloužící ke zpracování finanční analýzy. Je důležitá nejen znalost jednotlivých výkazů, ale i jejich vzájemná souvztažnost. Hlavními důvody zpracování jsou daňové a účetní účely (Knápková, 2013). Finanční výkazy jsou veřejné a musí být zveřejňovány nejméně jedenkrát ročně v obchodním rejstříku.

3.7.2 Rozvaha

Účetní jednotce slouží k porovnání majetku s kapitálem. Majetek jako aktivum představuje peněžní a hospodářské prostředky. Kapitál jako pasivum představuje dluhy vůči vlastníkům a věřitelům (Máče, 2013). Konkrétní a podrobný popis jednotlivých položek je zakotven ve vyhlášce č. 500/2002 Sb. ve znění pozdějších předpisů, která upravuje postup pro účetní jednotky účtující podvojným účetnictvím (Knápková, 2013; Synek, Kislingerová, 2015).

Tabulka 4 - Rozvaha

AKTIVA CELKEM	PASIVA CELKEM
Stálá aktiva	Vlastní kapitál
<i>Dlouhodobý nehmotný majetek</i>	<i>Jmění účetní jednotky a upravující položky</i>
<i>Dlouhodobý hmotný majetek</i>	<i>Fondy účetní jednotky</i>
<i>Dlouhodobý finanční majetek</i>	<i>Výsledek hospodaření</i>
<i>Dlouhodobé pohledávky</i>	
Oběžná aktiva	Cizí zdroje
<i>Zásoby</i>	<i>Rezervy</i>
<i>Krátkodobé pohledávky</i>	<i>Dlouhodobé závazky</i>
<i>Krátkodobý finanční majetek</i>	<i>Krátkodobé závazky</i>

Zdroj: Vyhláška č. 410/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů, platná k roku 2022

3.7.3 Výkaz zisku a ztrát

Jak uvádí Máče (2013) výsledkem tohoto výkazu je výsledek hospodaření. Může dojít buďto k zisku nebo ztrátě. Porovnávají se zde v rámci účetní jednotky výnosy, což jsou získané finance a náklady, což jsou účelně vynaložené finance.

Jak se píše v knize Finanční analýza (Knápková, 2013) výkaz může být sestaven ve dvou formách:

Druhové členění – zaměřuje se na druh vynaložených nákladů, které se zaznamenávají podle časového hlediska bez ohledu na význam využití

Účelové členění – to se naopak zabývá příčinou, jak náklady vznikly. Je uživatelsky přívětivější, dokáže například odhalit vysoké náklady na určitém stupni řízení. Není moc využívané, protože legislativa udává, že příloha účelového členění musí obsahovat nejen účetní výkazy, ale také druhové členění nákladů.

Tabulka 5 - Výkaz zisku a ztrát

VÝNOSY CELKEM	NÁKLADY CELKEM
Výnosy z činnosti	Náklady z činnosti
Finanční výnosy	Finanční náklady
Výnosy z transferů	Náklady na transfery
Výnosy ze sdílených daní a poplatků	Daň z příjmů
VÝSLEDEK HOSPODAŘENÍ před zdaněním	
VÝSLEDEK HOSPODAŘENÍ běžného účetního období	

Zdroj: Vyhláška č. 410/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů, platná k roku 2022

3.7.4 Přehled o peněžních tocích

Někdy taky nazýván jako cash flow. Jelikož v rozvaze se zachycuje stav k určitému okamžiku, výkaz zisku a ztrát zaznamenává finanční toky v období vzniku, nastává nesoulad v účetní jednotce. Kvůli tomuto vznikla podstata sledování změny stavu peněžních prostředků.

3.7.5 Přehled o změnách vlastního kapitálu

Vlastní kapitál představuje bohatství účetní jednotky, které se může v důsledku změn navyšovat nebo snižovat. Veškeré změny ovlivňující výši vlastního kapitálu musí být veřejné. Každá položka má počáteční a konečný stav, aby byla zřetelná ztráta nebo zisk (Knápková, 2013).

3.8 Ukazatele SIMU

Z osmnácti ukazatelů SIMU (soustava informativních a monitorujících ukazatelů) Ministerstvo financí na webu (mfcz.cz, 2021)³ uvádí jako tři hlavně monitorující ukazatele hospodaření územních celků: pravidlo rozpočtové odpovědnosti, podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům a celkovou likviditu.

³ mfcz.cz, oficiální stránka Ministerstva financí. Monitoring hospodaření obcí [online], [cit. 2021-10-11]. Dostupné z WWW: <https://www.mfcz.cz/cs/verejny-sektor/uzemni-rozpocty/hospodareni-obci/monitoring-hospodareni-uzemnich-samospra>

Pravidlo rozpočtové odpovědnosti by nemělo překročit hodnotu 60%. Jedná se o minimální částku, kterou municipalita splácí své dluhy. Vypočítá se podle vzorce:

$$\text{Pravidlo rozpočtové odpovědnosti} = \frac{\text{dluh za poslední 4 roky}}{\text{průměrné příjmy za 4 roky}}$$

Jak již název napovídá, podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům zachycuje zadluženost majetku. Do 10% je riziko obce z pohledu finanční stability minimální. Do 25% by obec měla obezřetněji přistupovat k dalšímu zadlužování. Tato hodnota by se měla držet pod hranicí 25%, nad touto hodnotou je vysoké riziko finanční stability, pokud obec nemá úspory z předchozích let, neměla by přistoupit k využívání dalších (krátkodobých či dlouhodobých) úvěrových finančních prostředků.

$$\text{Podíl cizích zdrojů} = \frac{\text{cizí zdroje}}{\text{celková aktiva}}$$

V případě, že se třetí ukazatel (celková likvidita) pohybuje pod hranicí 1, není obec nadále schopna splácet své závazky. Hodnota 1 by znamenala, že krátkodobé závazky jsou přesně pokryty krátkodobým majetkem. Obecně by se měla pohybovat nad hranicí hodnoty 1. Vztah pro výpočet:

$$\text{Celková likvidita} = \frac{\text{oběžná aktiva}}{\text{krátkodobé závazky}}$$

Překročení všech ukazatelů současně naznačuje riziko problémů s hospodařením v daném územním celku.

3.9 Ukazatele finanční analýzy

Základem každé analýzy je finanční ukazatel, kterým rozumíme číselně vyjádřenou ekonomickou činnost podniku. Primárně je vyjádřen v peněžních jednotkách, postupnými aritmetickými operacemi lze výsledek vyjádřit i v jiných jednotkách (například procentech nebo jednotkách času).

Je nezbytné si předem určit cíl, kterého chceme dosáhnout. Důležitý je nejen cíl, ale i kroky, jak k němu dosáhnout. Analytik musí být dobře seznámen s cílem a vědět, odkud čerpat relevantní data, která bude analyzovat a následně z nich vytvářet závěry (Robinson, 2009)

3.9.1 Zdroje finanční analýzy

Základem každé analýzy jsou spolehlivá data. Ta tvoří jedno ze základních východisek pro vytvoření kvalitních výsledků. Základní výkazy obce jsou rozvaha a výkaz zisku a ztrát. Dále lze čerpat například z přehledu o změnách vlastního kapitálu nebo z cash-flow.

3.9.2 Uživatelé finanční analýzy

Finanční analýza je tvořena nejen pro interní uživatele, jako jsou manažeři, odboráři nebo zaměstnanci. Důležitým prvkem jsou externí pracovníci, kteří tvoří neodmyslitelnou součást úspěšného provozu. Mezi ně řadíme obchodní partnery, investory, banky, věřitele nebo státní instituce. Všichni používají výsledky finanční analýzy jako základ pro další rozhodování (Kislíngrová, 2010).

3.9.3 Metody finanční analýzy

Při volbě metody, kterou pro analýzu použijeme musíme brát ohled na tři základní faktory:

Účelnost – výsledek musí odpovídat cíli, který byl předem stanoven. Analytik musí vždy dobře znát účel provádění analýzy, aby mu odpovídal i výsledek.

Nákladnost – kvalitní analýza s sebou nese dlouhý časový interval a potřebu kvalifikovaných pracovníků, to všechno znamená pro municipální firmu náklad. Náklady by měly být přiměřené návratnosti.

Spolehlivost – primárně dána kvalitou vstupních informací a jejich následným využitím.

Obecně lze říci, čím lepší metody jsou použity, tím spolehlivější závěry a nižší riziko chybného rozhodnutí bychom měli dostat (Růčková, 2019).

Pokud se na věc podíváme z hlediska hodnocení ekonomických procesů, máme zde dva základní pohledy. Fundamentální analýza, která úzce souvisí se znalostmi vztahů mezi ekonomickými a mimoekonomickými procesy. Je založena na značném množství informací a závěry tvoří pomocí odvozování. Oproti tomu technická analýza, jak již název napovídá, tvoří závěry pomocí využívání matematických, statistických, algoritmizovaných a dalších složitých operací. Oba postupy se navzájem prolínají, protože bez fundamentálních znalostí bychom mohli jen stěží interpretovat výsledky technického postupu. V praxi se velmi často oba postupy kombinují.

3.9.4 Horizontální analýza

Výsledkem této analýzy je nárůst či pokles hodnoty u jednotlivých položek oproti období předchozímu, tudíž v čase. Data získává přímo z účetních výkazů. Trochu jednodušší je vzorec pro vyjádření v absolutních jednotkách:

$$\text{Absolutní změna} = \text{ukazatel}_{t+1} - \text{ukazatel}_t$$

Proměnná t představuje určité období. Jak je ze vzorce patrné, jde o rozdíl hodnot položek po sobě následujících. Výsledkem je číslo, které udává zvýšení, či snížení oproti období předcházejícímu.

Druhou možností je vyjádření v procentech. Výsledkem není číslo, nýbrž procentuální zvýšení (snížení) hodnot vybraných ukazatelů. Vzorec pro výpočet je následující:

$$\text{Procentuální změna} = \frac{\text{ukazatel}_{t+1} - \text{ukazatel}_t}{\text{ukazatel}_t} * 100$$

Kde proměnná t představuje časové období, které je analyzováno (Otrusinová a Kubičková, 2011).

3.9.5 Vertikální analýza

Někdy také nazývána strukturální analýza. Na rozdíl od horizontální analýzy se zabývá zhodnocením ukazatelů v jediném období. Udává, jakým množstvím se podílí jedna složka na celku. Například, jak se podílí jedna položka nákladů na celkových nákladech. Vzorec pro výpočet podílu položky P_t v procentech:

$$\text{Podíl položky } P_t = \frac{B_t}{\Sigma B_t} * 100$$

Kde: B_t velikost položky, která je analyzována
 ΣB_t souhrn položek
 t číslo položky (interval $0-n$, kde n představuje počet položek)

(Otrusinová a Kubičková, 2011)

3.9.6 Rating obce

Jak píše autoři Vinš a Liška (2005) ve své knize, rating lze obecně popsat jako výši rizika nedodržení závazku, které je prováděno nezávislou agenturou. Cílem je zjistit, jak je vybraný subjekt schopen včas a v plné míře splácet všechny své závazky. Proces trvá přibližně tři měsíce, kdy analytický proces zabere zhruba polovinu doby. Výsledkem je celosvětově

porovnatelná ratingová známka. Je využívána hlavně pro nestandardní nebo významné kontrakty. Může znamenat lepší výchozí pozici při vyjednávání o výši úvěru a úroků. Investor má možnost zjistit bonitu neboli důvěryhodnost podniku plánovaných investic, nikoliv doporučení k investování. Z hlediska ztráty investora mají municipality mnohem větší stabilitu než ostatní podnikatelé, negativní vliv a potíže však mohou způsobit zpožděné platby.

3.10 Analýza poměrových ukazatelů

Jelikož vychází výhradně ze základních účetních výkazů, je nejčastěji používanou analýzou z hlediska využitelnosti. Poměrová znamená, že počítáme se základními účetními položkami, které dáváme v poměru k jiné položce či jejich skupině. Zkonstruovat lze mnoho ukazatelů, které kombinují různé vstupní informace. Vždy volíme ty nejlépe vystihující účel, kvůli kterým analýzu provádíme.

Mezi analýzu poměrových ukazatelů patří:

- 1) likvidita
- 2) rentabilita
- 3) autarkie
- 4) zadluženost
- 5) samofinancování

(Pešková, 2012; Růžičková, 2019)

3.10.1 Ukazatele likvidity

Existuje několik způsobů výpočtu likvidity. Liší se množstvím započtených informací, což má za následek různou hodnotu výsledného výpočtu. Dají se vyjádřit jako poměr krátkodobých oběžných aktiv ku krátkodobým pasivům. Výsledek lze po vynásobení stem vyjádřit v procentech. Kvůli odstupňování likvidnosti – schopnost přeměnit majetek v peněžní prostředky (Kraftová, 2002) oběžného majetku existují tři stupně likvidity podniku:

3.10.1.1 Běžná likvidita

$$\text{Běžná likvidita} = \frac{\text{Oběžná aktiva}}{\text{Krátkodobá pasiva}}$$

Vyjádření, kolikrát jsou krátkodobé závazky firmy pokryty oběžnými aktivy. Prakticky to znamená počet korun oběžných aktiv, které kryjí jednu korunu krátkodobých dluhů. Je velice citlivý na změnu struktury oceňování zásob. Doporučené hodnoty průměrné strategie jsou v rozmezí 1,6–2,5, konzervativní více než 2,5 a agresivní strategie má obecně vypočtenou hodnotu od 1 do 1,6. Volba strategie závisí na míře rizika, kterou je municipalita ochotna podstoupit.

3.10.1.2 Pohotová likvidita

$$\text{Pohotová likvidita} = \frac{\text{Oběžná aktiva} - \text{zásoby}}{\text{Krátkodobá pasiva}}$$

Lze vyjádřit jako poměr pohotových oběžných aktiv a krátkodobých závazků. Výsledek udává schopnost krytí běžných potřeb a dluhů (krátkodobých) svými peněžními prostředky. Čím je výsledné číslo vyšší, tím je větší jistota, že krátkodobé závazky budou uhrazeny. Doporučené hodnoty u průměrné strategie jsou 0,7–1,2, konzervativní 1,1–1,5 a u agresivní 0,4–0,7. Z tohoto lze odvodit, že hodnoty nad 1,2 jsou příznivější (Pešková, 2012).

3.10.1.3 Peněžní (okamžitá) likvidita

$$\text{Peněžní likvidita} = \frac{\text{Peněžní prostředky}}{\text{Krátkodobá pasiva}}$$

Zde by se měla doporučená hodnota pohybovat okolo 0,2. Jedná se o nejpřísnější indikátor, který je podílem hotovosti a krátkodobých pasiv (Pešková, 2012).

3.10.2 Ukazatele rentability

U municipálních firem je tento ukazatel velmi diskutovaným tématem. Jedná se o výnosnost vloženého kapitálu (Růčková, 2019). Mnohdy je cílem hlavní činnosti udržet ekonomickou vyrovnanost (výnosy pokryjí náklady). Poté se obec zabývá jednou či více doplňkových činností, které provozuje za účelem zisku. Ziskovost úzce souvisí s prodejem či pronájmem a samozřejmě i s výší vloženého kapitálu (Siddiqui, 2006).

Rentabilita aktiv (ROA) vyjadřuje schopnost využití celkového kapitálu za účelem vytvoření zisku.

$$\text{Rentabilita aktiv} = \frac{EBIT^4}{\text{Celková aktiva}}$$

Rentabilita vlastního kapitálu (ROE) vyjadřuje schopnost využití vlastního kapitálu za účelem zisku. Pro akcionáře velice důležitý ukazatel, jelikož zde vidí efektivnost vložených prostředků.

$$\text{Rentabilita vlastního kapitálu} = \frac{EAT^5}{\text{Vlastní kapitál}}$$

Rentabilita tržeb (ROS) vyjadřuje, kolik korun ze zisku připadá na jednu korunu tržeb. Nejčastěji se v čitateli počítá se ziskem před zdaněním, což je použito i v této práci, ale lze počítat i se zdaněným ziskem (Otrusinová, Kubíčková, 2011).

$$\text{Rentabilita tržeb} = \frac{EBIT^4}{\text{Tržby}}$$

3.10.3 Ukazatele autarkie

Pro objektivní vyhodnocení se předpokládá, že jsou splněny dva hlavní požadavky: uspokojení poptávky nabídkou a neexistence konkurence, která ze stejného množství vstupů dokáže vytvořit více výstupů. Autarkie je tedy míra soběstačnosti municipální firmy. Kraftová (2002) ve své knize uvádí pozitivní hodnotu co nejbližší 1 (po vynásobení stem rovnou 100%). Jakákoli menší hodnota ukazuje na nedostatečnost pokrytí nákladů výnosy nebo výdajů příjmy a je vhodné přejít k analýze příčin tohoto problému.

Autarkie výnosově nákladová

$$\frac{\text{výnosy celkem}}{\text{náklady celkem}} * 100$$

Autarkie příjmově výdajová

$$\frac{\text{příjmy}}{\text{výdaje}} * 100$$

⁴ EBIT – zisk před odečtením úroků a daní

⁵ EAT – zisk po zdanění

3.10.4 Ukazatel zadluženosti

Tento ukazatel nám podává informaci, jak velké množství cizího kapitálu financuje majetek obce. Průměrná hodnota se pohybuje v rozmezí 0,3–0,5 což zohledňují zejména investoři, jako na jeden z hlavních ukazatelů. Na druhou stranu vždy nemusí znamenat nepříznivý jev, občas může dočasný růst zadluženosti vést ke zvýšení ziskovosti. Například pokud nemá obec potřebné finance na rozvoj, který bude následně ziskový (Konečný, 2004). Vypočítá se podle vzorce:

$$\frac{\textit{cizí zdroje}}{\textit{aktiva celkem}} * 100$$

3.10.5 Ukazatel samofinancování

Tento poměrový ukazatel je z pohledu zhodnocení celkové finanční situace považován jako jeden z nejdůležitějších. Růčková (2019) ve své knize uvádí ideální hodnotu vyšší než 50%. Vztah pro výpočet je následující:

$$\frac{\textit{vlastní zdroje}}{\textit{celková aktiva}} * 100$$

4 Vlastní práce

4.1 Charakteristika vybrané obce

Obec Jemníky se nachází ve Středočeském kraji, severovýchodně od okresního města Kladna. Vzhledem k Praze leží přibližně 15 kilometrů severozápadním směrem. Obec spadá pod správní obvod Slaný, které je vzdálené 5 kilometrů. Katastrální výměra obce je 288 ha, součástí je i lokalita bývalého dolu Humbolt (“Mašina“). Nadmořská výška municipality je 250 m. n. m.⁶

4.1.1 Historie obce

První dochovaná písemná zmínka o obci je z roku 1228, kdy za Přemysla Otakara I. byly vedeny jako součást majetku svatojiřského kláštera na Pražském hradě. V období od 12. do 14. století dochází k postupnému osídlování i vyšších zalesněných oblastí. Důvodem bylo seskupování kolem důležitého naleziště uhlí. Dolování souvisí i s názvem obce. Obvod jamnický (jemnický) bylo označení pro území s jámami, ve kterých se dolovalo. Do této oblasti patřily i okolní obce Podlešín, Pchery, Humny, Libušín a Vinařice.

V roce 1785 měla obec 18 obytných domů. Zájem o rozvoj hornictví znamenal růst obce. V roce 1900 měla obec 44 obytných domů, v roce 1939 již celých 90. Do roku 1978 tudy procházela železniční trať, jejíž provoz byl bohužel bez náhrady spoje přerušen.⁷

4.1.2 Obyvatelé

V následující tabulce je znázorněna struktura obyvatelstva obce Jemníky, rozdělena do tří věkových kategorií. Počet osob žijících v obci je uváděn vždy k 31.12. daného roku.

Tabulka 6 – Struktura obyvatelstva obce Jemníky v letech 2016-2020

Rok	2016	2017	2018	2019	2020	2020/2016
0-14 let	55	52	51	49	50	0,909
15-64 let	178	185	187	188	185	1,039
65 a více let	44	45	46	44	42	0,955
Celkem	277	282	284	281	277	1

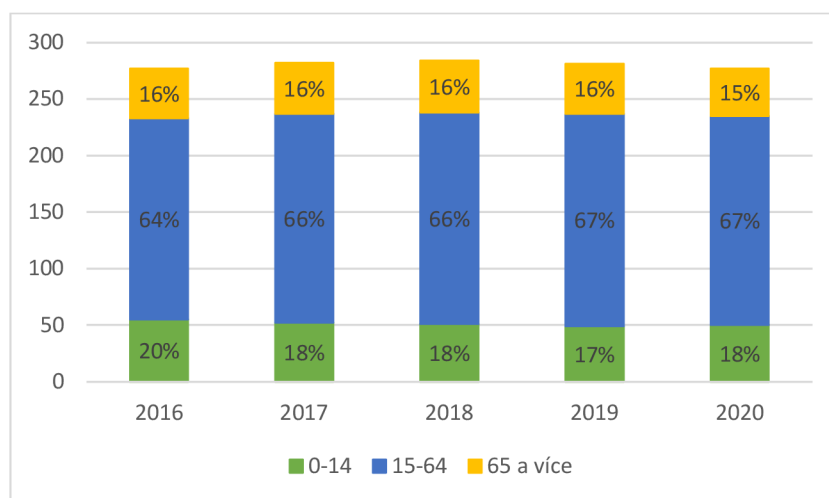
Zdroj: Český statistický úřad [online]. Dostupné z: www.czso.cz

⁶ Obec Jemníky, oficiální stránky obce Jemníky. *Informace o obci* [online], [cit. 2022-02-14]. Dostupné z WWW: <https://www.obcejemniky.cz/obec/informace-o-obci/soucasnost/>

⁷ Obec Jemníky, oficiální stránky obce Jemníky. *Dokumenty a kronika* [online], [cit. 2022-02-14]. Dostupné z WWW: <https://www.obcejemniky.cz/obec/mapy-uzemni-plany-dokumenty-kronika/>

Struktura obyvatelstva a poměr zastoupení jednotlivých věkových skupin:

Graf 1 – Struktura obyvatelstva obce Jemníky v letech 2016-2020

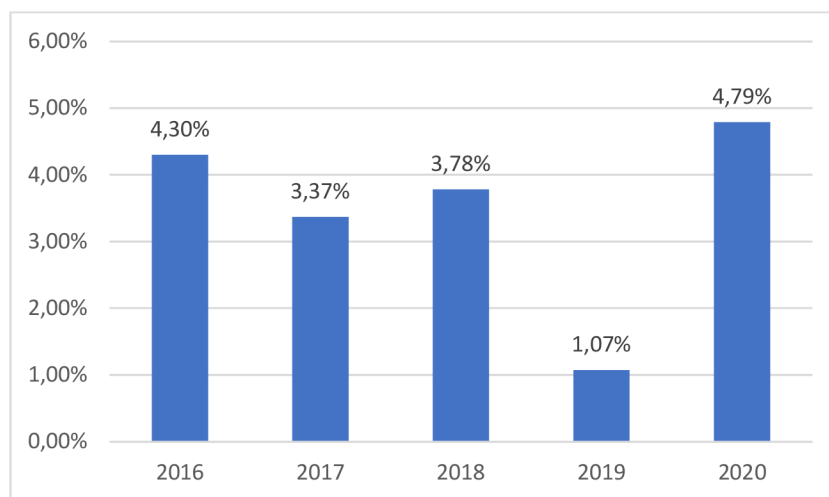

Zdroj: tabulka číslo 6

Počet obyvatel do roku 2018 postupně rostl a od té doby mírně klesá. Nejnižší byl v letech 2016 a 2020, shodných 277 obyvatel. Snižující se počet obyvatel od roku 2018 má důvod ve stěhování mladšího obyvatelstva do větších měst. Struktura obyvatelstva se za sledované období liší jen nepatrně.

Jeden z velmi důležitých ekonomických ukazatelů je míra nezaměstnanosti. Následující graf zobrazuje kolísající míru nezaměstnanosti. Prudký nárůst za rok 2020 má za následek pandemie Koronaviru, která připravila několik obyvatel o jejich zaměstnání. Z obce je nutno za práci dojíždět. V blízkosti se nachází města Slaný a Kladno, případně 20 km vzdálená Praha.

Graf 2 - Vývoj nezaměstnanosti obce Jemníky v letech 2016-2020

Zdroj: Český statistický úřad [online]. Dostupné z: www.czso.cz

4.1.3 Obecní úřad

Obec Jemníky má celkem 7 zastupitelů. Všichni členové, včetně starostky a místostarosty jsou neuvolnění (nevykonávají svou funkci na plný úvazek). Jednotliví členové vykonávají funkce ve výborech a komisích. Obec má 2 výbory – kontrolní a finanční a 2 komise – komise pro rozvoj obce a veřejný pořádek a komise pro kulturní život v obci a sociální záležitosti.

4.1.4 Majetek a občanská vybavenost

Celá obec je plně plynofikována, mimo bytového domu “Na Mašině“ z důvodu větší vzdálenosti od obce. Samozřejmostí v dnešní době je obecní vodovod, který byl dotován z ministerstva zemědělství a vlastních prostředků obce. Nemalou pomocí byla forma návratné půjčky od občanů ve výši 700 000,- Kč. Celou obcí je vedena dešťová kanalizace.

Nachází se zde hospoda “U Chlumčáka“, která má otevřeno pět dní v týdnu ve večerních hodinách. Dále nově otevřená restaurace “U Batelků“, která nabízí převážně tradiční českou kuchyni, součástí je i Vesnický obchůdek nabízející základní potraviny.

Z oblasti sportu se zde nachází antukové hřiště na nohejbal/tenis/volejbal. Pro děti zde bylo vybudováno dětské hřiště s několika prolézačkami v těsné blízkosti hasičské nádrže, která je přes léto hojně využívána k rekreaci nejen obyvateli z obce. Nachází se zde i menší fotbalové hřiště. Dále obec vlastní dvě autobusové zastávky, budovu hasičské zbrojnice, budovu obecního úřadu, v oblasti “K Podhájku“ vybudovanou cyklostezku a komunikaci v části obce “Záhoří“ (viz. příloha 9 – části obce Jemníky).

V roce 2002 zahájil působení spolek Zájem, který se věnuje nejen zvelebování veřejných prostranství, ale i pořádání dětského dne, staročeských májů, karnevalů a mnoho dalších. Stále zde přetrvává tradice vítání občánků a zaznamenávání do kroniky narozených dětí.

4.2 Analýza rozpočtu obce

Rozpočet obce lze sestavit dvojitým způsobem – běžný a kapitálový. Toto rozdělení napomáhá k přesnější analýze a následnému určení hospodaření obce. Tato část práce je zaměřena na běžný a kapitálový rozpočet obce Jemníky v letech 2016-2020.

4.2.1 Běžný rozpočet

Běžný (provozní) rozpočet obce se rozděluje na běžné příjmy a běžné výdaje. Součástí běžných příjmů jsou i neinvestiční (běžné) transfery. Tento rozpočet bývá relativně stabilní. Saldo běžného rozpočtu lze zjistit jako rozdíl běžných příjmů a běžných výdajů. Z tohoto výsledku je možné určit, zda je rozpočet přebytkový, vyrovnaný, či schodkový.

4.2.1.1 Běžné příjmy

Příjmy územních rozpočtů lze rozdělit na daňové, nedaňové a příjmy z transferů a dotací. Výše jednotlivých položek jsou uvedeny v následující tabulce.

Tabulka 7 - Běžné příjmy rozpočtu obce Jemníky v letech 2016-2020 (tis. Kč)

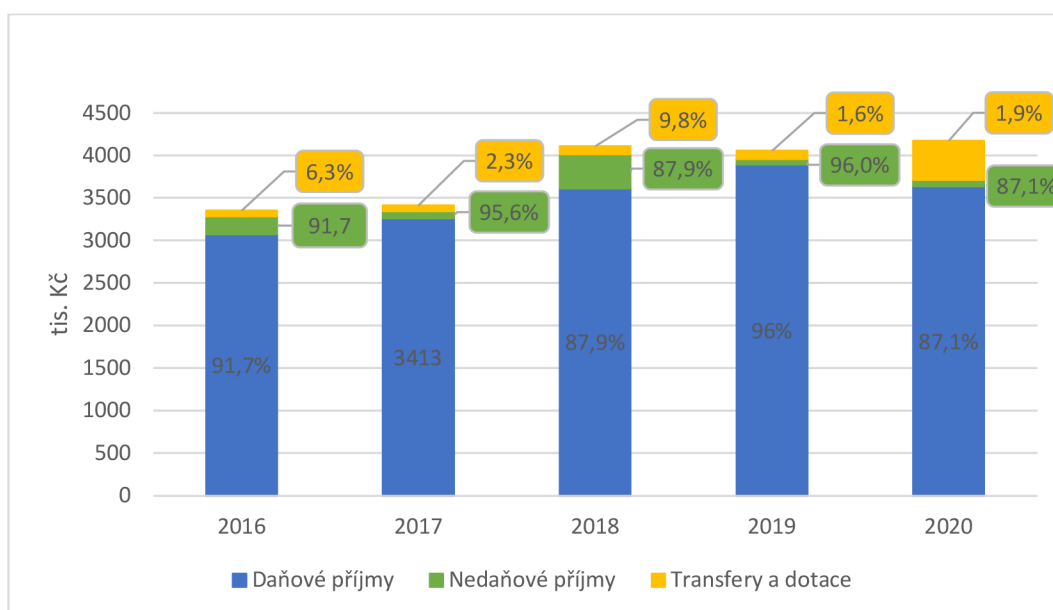
Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Daňové příjmy	3 074	3 262	3 610	3 892	3 636
Nedaňové příjmy	211	80	403	63	78
Transfery a dotace*	68	71	96	100	459
Celkem	3 353	3 413	4 109	4 055	4 173
Bazický index	1	1,018	1,223	1,209	1,245

Zdroj: vlastní zpracování dle výkazů obce Jemníky v letech 2016-2020

Pozn: *transfery a dotace z neinvestiční činnosti

Nejvyšší hodnota příjmů 4 919 tis. Kč byla v roce 2019, naopak nejmenší příjmy byly v roce 2016 konkrétně 2811 tis. Kč. Průměrné příjmy za uplynulých pět let jsou 384,8 tis. Kč. Hodnoty jsou znázorněny v následujícím grafu.

Graf 3 - Běžné příjmy rozpočtu obce Jemníky v letech 2016-2020 (tis. Kč)

Zdroj: vlastní zpracování dle tabulky 7

Jak je z grafu patrné, největší položkou územního rozpočtu jsou příjmy daňové. Municipality je nemůže ovlivnit, jsou přidělovány na základě takzvaného rozpočtového určení daní. Kritéria pro přerozdělování jsou: katastrální výměra území, počet obyvatel a koeficient postupných přechodů.

Příjmy nedaňové je municipality schopna ovlivňovat. Jedná se především o její zájmy ve vlastních činnostech. Nedaňové příjmy má vybraná obec poměrně nízké, vůbec nejnižší byly v roce 2019 pouhých 63 tis. Kč, naopak nejvyšší byly v roce 2018 a to 402 tis. Kč.

V případě transferů a dotací se jedná o prostředky rozpočtu bez očekávaného protiplnění. Ve většině případů na chod a zajištění pravidelně se opakujících potřeb v obci, většinou provozních.

4.2.1.1.1 Daňové příjmy

Největší složkou běžných příjmů jsou příjmy daňové. Lze je rozdělit na dvě skupiny. První skupina obsahuje daně, na které má nárok každá obec. Jedná se o část daní vybíraných celostátně. Ty u vybrané obce převládají a tvoří přibližně 95% daňových příjmů. Druhou skupinou jsou místní poplatky, tvořící pouze 5% daňových příjmů obce. Konkrétně se jedná o místní poplatky (např. poplatek ze psů; poplatek za provoz, shromažďování a odstranění komunálního odpadu), ostatní odvody (např. zrušený odvod z loterií a podobných her, odnětí půdy ze zemědělského půdního fondu) a správní poplatky.

Nejmenší složkou příjmů za roky 2016-2020 jsou příjmy ze správních poplatků. V této kategorii najdeme poplatky za vystavení výpisu z registru trestů nebo za přihlášení trvalého pobytu na území obce. Největší podíl na těchto příjmech má daň z přidané hodnoty. Její výše se pohybuje od 1 189 962,- Kč až po 1 718 500,- Kč. Jak je z tabulky číslo 8 patrné, daňové příjmy mají každoročně převahu podílu na příjmech. Za sledovaných pět let je to vždy přes 87% (v průměru přes 91,5%).

Po přepočtu na jednoho obyvatele vychází průměrně 12 470,- Kč. Místní poplatky nebyly za sledované období navýšeny (500,- Kč na obyvatele za odvoz odpadů/rok; 30,- Kč za prvního psa a 50,- Kč za každého dalšího). Vzhledem k velmi malé změně stavu počtu obyvatelstva (rozdíl sedmi obyvatel za sledované období), státní daňové příjmy, které putují obci, postupně navyšuje. Což vyplývá i z rozpočtového určení daní.

Tabulka 8 - Daňové příjmy obce Jemníky v letech 2016-2020 (tis. Kč)

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Daň z přidané hodnoty	1 190	1 392	1 635	1 719	1 681
Daň z příjmů fyzických osob	781	772	871	983	910
Daň z příjmů právnických osob	692	686	664	763	613
Daň z nemovitých věcí	250	250	260	254	260
Poplatek za provoz, shrom., a odstr. komunálního odpadu	145	143	158	149	147
Zrušený odvod z loterií a pod. her	13	17	19	21	23
Poplatek ze psů	3	2	3	3	2
Celkem	3 074	3 262	3 610	3 892	3 636
Bazický index	1	1,061	1,174	1,266	1,183
Podíl na běžných příjmech	91,68%	95,58%	87,86%	95,98%	87,13%

Zdroj: vlastní zpracování dle výkazů obce Jemníky v letech 2016-2020

4.2.1.1.2 Nedaňové příjmy

Nedaňové příjmy jsou druhou nejvýznamnější složkou běžných příjmů obce Jemníky. Tyto příjmy nejsou nijak stanoveny či upraveny zákonem. Záleží na aktivitě obce, ze které příjmy plynou. Hlavní složkou těchto příjmů v roce 2016 a 2018 byly výnosy z finančního majetku, kdy obec prodala vlastněné cenné papíry (dluhopisy banky). Což také způsobilo největší podíl na běžných příjmech 9,80%. Ostatní roky tato položka obsahuje nižší částky, které tvoří výnosy z úroků. Příjmy z pronájmu majetku do roku 2019 plynou z pronájmu části budovy hasičské zbrojnice místnímu občanovi, který ji využíval pro osobní účely.

Příjmy z vlastní činnosti plynou především z pronájmu a užívání místního nohejbalového hřiště. V roce 2019, kdy byly daňové příjmy nejnižší, pouze 1,6%, byl výnos z pronájmu hlavním příjmem.

Tabulka 9 - Nedaňové příjmy obce Jemníky v letech 2016-2020 (tis. Kč)

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Výnosy z finančního majetku	146	14	341	1	1
Příjmy z vlastní činnosti	52	54	51	61	13
Příjmy z pronájmu majetku	13	12	11	-	6
Přijaté nekapitálové příspěvky a náhrady	-	-	-	1	58
Celkem	211	80	403	63	78
Bazický index	1	0,379	1,910	0,299	0,370
Podíl na běžných příjmech	6,29%	2,34%	9,81%	1,55%	1,87%

Zdroj: vlastní zpracování dle výkazů obce Jemníky v letech 2016-2020

4.2.1.1.3 Běžné transfery

Přijaté běžné transfery tvoří pouze neinvestiční transfery ze státního rozpočtu. Každá obec má nárok na tento typ transferů a opakují se každoročně. V prvním řádku jsou transfery ze všeobecné pokladní správy, kterou má ve správě Ministerstvo financí. Transfery přijaté od orgánů státní správy jako například ministerstva zemědělství či životního prostředí sem nepatří. Tyto transfery zahrnuje položka Ostatní neinvestiční přijaté transfery. Typickou položkou je příspěvek na volby, který je připsán pouze v případě uskutečnění voleb v daném roce.

Tabulka 10 - Běžné transfery obce Jemníky v letech 2016-2020 (tis. Kč)

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Neinvestiční přijaté transfery z všeob. pokladní správy SR	13	13	35	19	391
Neinv. přijaté transfery ze SR v rámci souhrnného dotačního vztahu	55	58	61	65	68
Ostatní neinvestiční přijaté transfery ze SR	-	-	-	16	-
Celkem	68	71	96	100	459
Bazický index	1	1,044	1,412	1,470	6,750
Podíl na běžných příjmech	2,03%	2,08%	2,34%	2,47%	11,00%

Zdroj: vlastní zpracování dle výkazů obce Jemníky v letech 2016-2020

4.2.1.2 Běžné výdaje

Výdaj na zastupitelstva obcí je za sledované roky v průměru 23,8%. Jedná se o platy zastupitelů, starostky a místostarosty. Za sledované období se tento výdaj postupně navyšuje, v roce 2020 tato položka tvořila 41,5% z celkových běžných výdajů, což bylo dvojnásobně více proti prvnímu roku sledování 2016.

Položka sběr a svoz komunálních odpadů tvoří v průměru 9% výdajů. V porovnání s příjmovou položkou Poplatek za provoz, shromažďování a odstraňování komunálního odpadu je každoročně mnohem vyšší. Obec tudíž přispívá nemalou částku na odvoz odpadů. V roce 2019 činila 72 773,- Kč. V případě zařazení položky Odvoz ostatních odpadů (směsný a nebezpečný odpad) se částka vyšplhá ještě výše. Krom roku 2018 vždy příspěvek přesahoval sto tisíc korun. V roce 2020 bylo 17,32% výdajů použito právě na odvoz odpadů z obce. V průběhu pěti let se tento výdaj navyšuje jen málo, ale obec to každoročně stojí nemalé prostředky.

Ostatní služby zahrnují prodloužení licencí a certifikátů programového vybavení, veškerou poštovní komunikaci, telefonní poplatky, poplatky bankám nebo například pronájem kapely, která do roku 2019 byla pronajímána vícekrát ročně na všechny obecní události.

Tabulka 11 - Běžné výdaje obce Jemníky v letech 2016-2020 (tis. Kč) - část 1.

Rok	2016	2017	2018	2019	2020	2020/2016
I. Zastupitelstva obcí	344	347	399	606	728	2,12
II. Sběr a svoz komunálních odpadů	174	167	169	222	197	1,13
III. Odvoz ostatních odpadů	80	91	88	103	107	1,34
IV. Ostatní služby	306	151	427	227	87	0,28
Celkem (I.+II.+III.+IV.)	904	756	1083	1158	1119	-
Běžné výdaje celkem	2 552	1 414	4 664	1 945	1 755	-

Zdroj: vlastní zpracování dle výkazů obce Jemníky v letech 2016-2020

Jak je z tabulky 12 na následující stránce patrné, největší podíl na běžných výdajích má položka opravy a udržování majetku obce. Vůbec největší hodnoty téměř 66% všech běžných výdajů dosahoval v roce 2018, kdy docházelo k rekonstrukci komunikace v obci. S tímto byla také spojena oprava části chodníků. V roce 2016 je tento výdaj také přes milion korun, což bylo způsobeno rekonstrukcí a zřízením drenážního a odvodňovacího systému nohejbalového hřiště a přilehlé travnaté plochy.

Péče o vzhled obce a veřejnou zeleň obsahuje zejména položky sečení trávy v celém území obce, péče o obecní stromy a čištění veřejné pozemní komunikace. V porovnání posledního sledovaného roku s prvním je položka několikanásobně vyšší nejen díky neustále se navyšujícím cenám všech služeb, ale i ztrátě firmy začátkem roku 2020, která práci v minulých letech prováděla mnohem levněji. Elektrická energie a voda za sledované období postupně roste, což je způsobeno spíše cenami energií, jelikož obec využívá stále stejné prostory.

Tabulka 12 - Běžné výdaje obce Jemníky v letech 2016-2020 (tis. Kč) - část 2.

Rok	2016	2017	2018	2019	2020	2020/2016
Opravy a udržování majetku obce	1 322	410	3 073	239	99	0,07
Péče o vzhled obce a veřejnou zeleň	60	22	163	111	222	3,70
Drobný hmotný dlouhodobý majetek	47	60	54	173	10	0,21
Elektrická energie a voda	54	76	65	72	77	1,43
Nákup materiálu	33	14	58	45	116	3,52
Programové vybavení	6	-	16	24	3	0,50
Celkem	1522	582	3429	664	527	-

Zdroj: vlastní zpracování dle výkazů obce Jemníky v letech 2016-2020

Mezi výdaje, které tvoří minimum běžných výdajů můžeme zařadit věcné dary, příspěvek místnímu sportovnímu oddílu, reprezentaci obce nebo pohonné hmoty. Ty jsou do místní požární stříkačky využívané při slavnostních příležitostech. Výdaj na ochranné pomůcky se zde objevuje nově v roce 2020 z důvodu potřeby ochrany a dezinfekce v prostorách obecního úřadu. Největší nárůst patří položce požární ochrana, a to kvůli velmi nízké částce vynaložené v roce 2016, výše výdaje narůstá, ale pro rozpočet stále tvoří jen zanedbatelnou hodnotu.

Tabulka 13 - Běžné výdaje obce Jemníky v letech 2016-2020 (tis. Kč) - část 3.

Rok	2016	2017	2018	2019	2020	2020/2016
Provoz veřejné silniční dopravy	28	31	32	33	34	1,21
Reprezentace obce – pohoštění	4	7	49	6	11	2,75
Neinvestiční transfery obcím	42	-	9	11	10	0,24
Služby peněžních ústavů	14	14	14	15	14	1,00
Dary obyvatelstvu	6	12	14	10	12	2,00
Požární ochrana	2	3	12	17	12	6,00
Příspěvek MŠ Knovíz	15	-	-	15	10	0,67
Věcné dary	-	2	16	4	5	-
Příspěvek jiným veřejným rozpočtům	10	2	1	7	1	0,10
Příspěvek sportovnímu oddílu TTC Jemníky	5	5	5	5	-	-
Celkem	126	76	152	123	109	-

Zdroj: vlastní zpracování dle výkazů obce Jemníky v letech 2016-2020

Z tabulek 11, 12 a 13 je patrné, že nejvyšší běžné výdaje byly v roce 2018 a to 4 664 277,- Kč, což je minimálně o dva miliony více než ostatní roky a 3,3krát více než v předchozím roce. Hlavní příčinou, jak již bylo zmíněno, je výdaj na opravu a udržování majetku obce. V případě zhodnocení běžných výdajů, vzhledem k celkovým, nejvyšší hodnoty dosahovaly v roce 2018 a to 95,65%, naopak nejnižší o rok později, pouhých 38,21%. To je způsobeno podílem kapitálových výdajů, které byly tento rok oproti ostatním vysoké.

4.2.1.3 Saldo běžného rozpočtu

Saldo lze získat po odečtení příjmů a výdajů, ze kterých se skládá každý rozpočet. Rozdíl, který nám vyjde, podává informaci nejen občanům vybrané obce o hospodaření v daném roce. Lze z něho usoudit dlouhodobou úspěšnost či neúspěšnost hospodaření obce.

V tabulce jsou znázorněny příjmy a výdaje běžného rozpočtu v letech 2016-2020. Jak je z tabulky patrné, v roce 2018 se obec kvůli vysokým výdajům dostala do pasivního neboli záporného salda. Tento rok nestačily peněžní prostředky z běžných příjmů a výsledně byla obec 555 909,- Kč v záporu. To znamená, že tento rok musela ještě 13,53% doplácet ze zbylých prostředků minulých let. Kromě roku 2018 dokázala obec ušetřit v průměru 47,5% z běžných příjmů. Více jak polovinu příjmů obec dokázala ušetřit v roce 2017 a 2020.

Za sledované období lze tvrdit, že hospodaření obce s běžným rozpočtem je vyhovující. Ušetřená částka 6 681 355,- Kč za posledních pět let je tomu důkazem. Průměrně získala obec přes 1 300 000,- Kč, kdy nejvyššího salda 2 418 955,- Kč dosáhla v roce 2020 a nejnižšího kladného salda ve výši 801 488,- Kč v roce 2016.

Tabulka 14 - Saldo běžného rozpočtu obce Jemníky v letech 2016-2020 (tis. Kč)

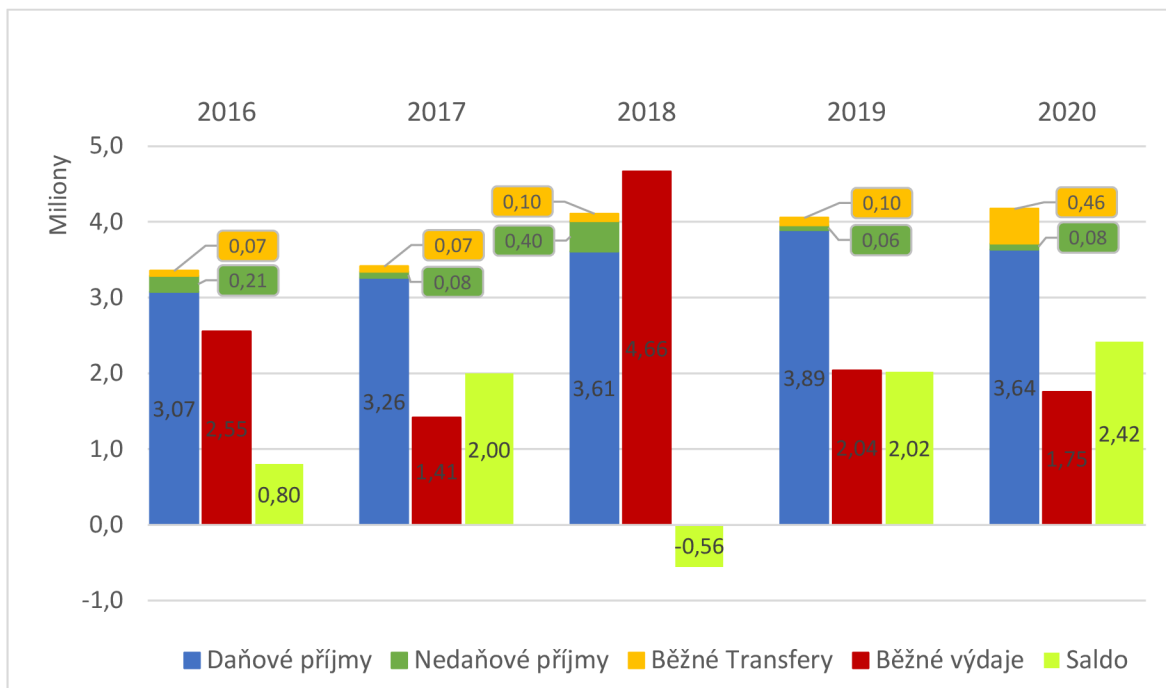
Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Běžné příjmy*	3 353	3 413	4 109	4 055	4 173
Běžné výdaje	2 552	1 414	4 664	2 037	1 755
Saldo	801	1 999	-555	2 018	2 418
Saldo na příjmech [%]	23,89%	58,57%	-13,51%	49,77%	57,94%

Zdroj: vlastní zpracování dle výkazů obce Jemníky v letech 2016-2020

Pozn.: *včetně neinvestičních transferů

V následujícím grafu jsou znázorněny jednotlivé příjmy (daňové, nedaňové a běžné transfery), výdaje a následně saldo běžného rozpočtu v obci Jemníky mezi lety 2016-2020.

Graf 4 - Struktura běžného rozpočtu obce Jemníky v letech 2016-2020 (mil. Kč)

Zdroj: vlastní zpracování dle výkazů obce Jemníky v letech 2016-2020

4.2.2 Kapitálový rozpočet

Kapitálový rozpočet zahrnuje příjmy a výdaje, které jsou většinou jednorázové. Nelze s nimi počítat každoročně. Jedná se o položky investičního charakteru.

4.2.2.1 Kapitálové příjmy

Jedná se o nepravidelné příjmy. V příjmech obce se každoročně nemusí opakovat, což je patrné z tabulky 15 na následující straně. Obec nemá mnoho prostředků získaných tímto způsobem. V některých letech byly dokonce nulové. Největší jednorázový příjem byl v roce 2019, kdy obec prodala část svých pozemků v části obce „Záhoří“ jako stavební parcely. Tento rok tvoří téměř 26% všech příjmů obce právě příjmy kapitálové. V letech 2018 a 2019 měla obec příjem průměrně 5% celkových příjmů z prodeje vlastněných akcií. Nyní již žádné ve vlastnictví nemá.

Tabulka 15 - Kapitálové příjmy obce Jemníky v letech 2016-2020 (tis. Kč)

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Příjmy z prodeje pozemků	-	-	-	1 447	-
Příjmy z prodeje dlouhodobého finančního majetku	-	-	266	267	-
Celkem	0	0	266	1 714	0
Podíl na celkových příjmech	0,00%	0,00%	6,08%	25,84%	0,00%

Zdroj: vlastní zpracování dle výkazů obce Jemníky v letech 2016-2020

4.2.2.2 Kapitálové transfery

Obec tyto transfery získává na významné investiční projekty, které by sama nebyla schopna zainvestovat. Nevztahuje se na ně právní nárok, a tudíž s nimi není možné každoročně počítat. Jediným rokem za sledované období, kdy obec nějaké transfery získala, byl rok 2019. Tvořily 13% celkových příjmů obce a byly použity na výstavbu rozhlasu a varovného povodňového systému v celé obci. Tato částka nepokryla celkový výdaj 1 272 801,-Kč. Obec na tento projekt doplácela 32% ze svých zdrojů.

Tabulka 16 - Kapitálové transfery obce Jemníky v letech 2016-2020 (tis. Kč)

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Ostatní investiční přijaté transfery ze státního rozpočtu	-	-	-	865	-
Celkem	0	0	0	865	0
Podíl na celkových příjmech	0,00%	0,00%	0,00%	13,04%	0,00%

Zdroj: vlastní zpracování dle výkazů obce Jemníky v letech 2016-2020

4.2.2.3 Kapitálové výdaje

Jak je z tabulky číslo 17 patrné, největší částku ve výdajích tvoří vždy položka budovy, haly a stavby. Výjimkou je rok 2016, kdy je nulová. V roce 2017 byla postavena zpevňující zeď svahu v oblasti „Pod kapličkou“. V roce 2019 docházelo k výstavbě varovného a povodňového systému, spojeného také s výměnou rozhlasového zařízení v obci. Cílem projektu bylo varovné hlášení v případě rozvodnění potoka protékajícího v těsné blízkosti obydlené části obce. S tímto byl taky spojen nákup potřebného softwaru, který je zahrnut v položce ostatní nákupy dlouhodobého nehmotného majetku. V roce 2019 a 2020 bylo postupně vybudováno odstavné parkoviště pro místní obyvatele.

V průběhu let dochází také k výstavbě nových chodníků, které na mnoha místech chyběly. Obec se snaží každoročně zvelebovat území a zajistit co největší bezpečnost obyvatel. Největší podíl měly kapitálové výdaje v roce 2019, téměř 71% z celkových výdajů. Naopak nejnižší 212 355,- Kč byly v roce 2018, kdy tvořily pouze 4,4% celkových výdajů.

Tabulka 17 - Kapitálové výdaje obce Jemníky v letech 2016-2020 (tis. Kč)

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Pozemky	27	-	-	250	-
Budovy, haly a stavby	-	300	170	1 609	184
Ostatní nákupy dlouhodobého nehmotného majetku	129	-	42	323	-
Stroje, přístroje a zařízení	-	-	-	963	-
Celkem	156	300	212	3 145	184
Podíl na celkových výdajích	5,76%	17,50%	4,35%	60,69%	9,49%

Zdroj: vlastní zpracování dle výkazů obce Jemníky v letech 2016-2020

4.2.3 Příjmy a výdaje na obyvatele

V porovnání s podobně velkými obcemi nacházejícími se na území stejného okresu jsou příjmy na obyvatele obce Jemníky nižší. Jelikož jsou nižší i výdaje obce Jemníky, ve výsledném porovnání je obec v normálu, jen hospodaří s menším obnosem peněz. Porovnávanými obcemi byly například: Chržín (285 obyvatel), Jarpice (287 ob.), Hořešovice (259 ob.) nebo Kmetiněves (292 ob.).

Tabulka 18 - Příjmy a výdaje na obyvatele obce Jemníky v letech 2016-2020 (tis. Kč)

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Počet obyvatel	277	282	284	281	277
Běžné příjmy*	3 353	3 413	4 109	4 055	4 173
Běžné výdaje	2 552	1 414	4 664	1 945	1 755
Běžné příjmy na obyvatele	12,1	12,1	14,47	14,43	45,06
Běžné výdaje na obyvatele	9,21	5,01	16,42	6,92	6,34

Zdroj: vlastní zpracování dle výkazů obce Jemníky v letech 2016-2020

Pozn.: *včetně neinvestičních transferů

4.2.4 Plánované předpokládané investice

Největší plánovanou investicí obce je v následujících letech demolice bývalé hasičské zbrojnice a následná stavba budovy sloužící jako sklad, archiv a místnost pro konání veřejných zasedání a kulturních akcí. Předpokládaný výdaj na tuto stavbu je 6 930 000,- Kč.

Další investicí, kterou obce plánuje, je zakoupení traktoru s příslušenstvím (rotační sekačka, mulčovač či radlice na sníh). Je v plánu parkování uvnitř nově vystavěné budovy. Tento krok

by měl do budoucna snížit výdaje na sečení trávy v obci a údržbu místních cest a komunikací.

4.3 Ukazatele SIMU

První ze tří vybraných monitorujících ukazatelů, pravidlo rozpočtové odpovědnosti, by neměl překročit hodnotu 60%. Jelikož obec neměla žádné dluhy, tento ukazatel ani nemohl být překročen a toto pravidlo lze tudíž hodnotit kladně.

Ukazatel monitorující podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům by neměl překročit hodnotu 25%. I tento ukazatel obec bez problému splňuje, ve sledovaném období nebyla překročena hodnota 4%. Svého maxima dosáhl v roce 2019 v důsledku vysoké hodnoty přijatých transferů na výstavbu varovného a povodňového systému v celém území obce.

Třetí monitorující ukazatel, celková likvidita, by měla vycházet větší než 1. Tu lze hodnotit opravdu velmi pozitivně díky velmi nízkým krátkodobým závazkům vzhledem k oběžným aktivům. Obec využívá krátkodobých závazků jen velmi málo, výkyvem je rok 2019, ovšem i tento rok neměla obec větší problémy dluh splatit. I do budoucna zde není předpoklad, že by se obec dostala do platební neschopnosti.

Tabulka 19 – Data pro výpočet ukazatelů SIMU obce Jemníky v letech 2016-2020 (tis. Kč)

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Cizí zdroje	28	43	65	1 036	78
Celková aktiva	20 218	22 117	21 485	26 517	27 740
Oběžná aktiva	8 027	9 738	11 239	13 303	14 667
Zadluženost	0	0	0	0	0
Krátkodobé závazky	28	43	65	1 036	78
Podíl cizích zdrojů	0,14%	0,19%	0,30%	3,91%	0,28%
Celková likvidita	286,68	226,47	172,91	12,84	188,04

Zdroj: vlastní zpracování dle výkazů obce Jemníky v letech 2016-2020

4.4 Likvidita

4.4.1 Běžná likvidita

Běžná likvidita se vypočítá podle vzorce:

$$Běžná\ likvidita = \frac{Oběžná\ aktiva}{Krátkodobé\ závazky}$$

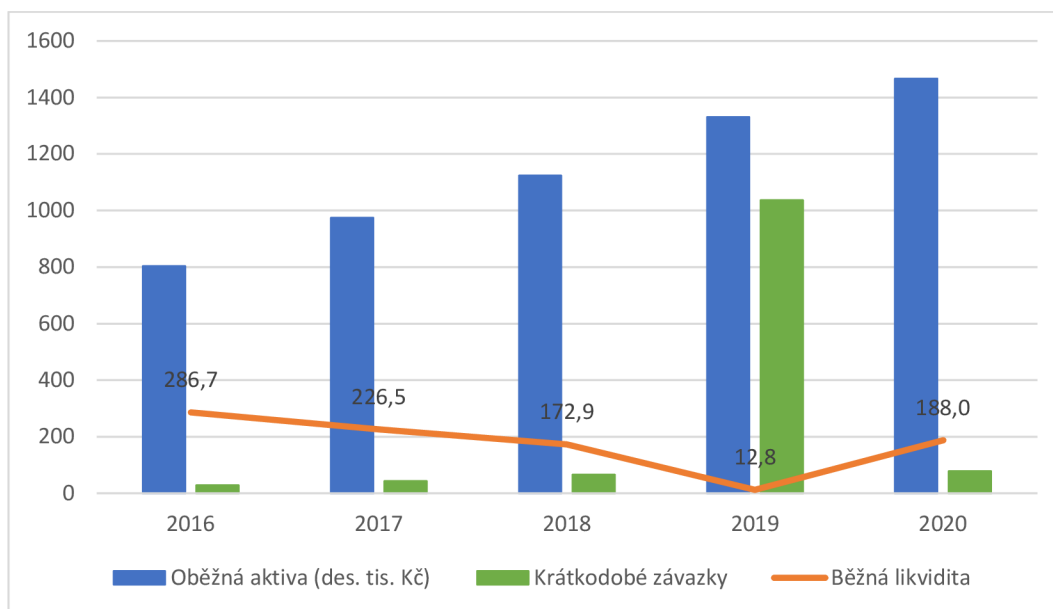
Hodnoty potřebné pro výpočet včetně doporučených hodnot a výsledného výpočtu se nachází v následující tabulce:

Tabulka 20 - Data pro výpočet běžné likvidity obce Jemníky v letech 2016-2020 (tis. Kč)

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Oběžná aktiva (des. tis. Kč)	802,7	973,8	1 123,9	1 330,3	1 466,7
Krátkodobé závazky	28	43	65	1 036	78
Doporučené hodnoty dle Peškové (2012)	1,6-2,5	1,6-2,5	1,6-2,5	1,6-2,5	1,6-2,5
Běžná likvidita	286,7	226,5	173	12,8	188

Zdroj: vlastní zpracování dle výkazů obce Jemníky v letech 2016-2020

Graf 5 - Běžná likvidita

Zdroj: tabulka číslo 20

Pozn.: doporučené hodnoty dle Peškové (2012) nelze graficky zobrazit

Dle výsledků, které se nacházejí poměrně vysoko nad doporučenou hodnotou 1,6 – 2,5 (Pešková, 2012) lze konstatovat, že obec má téměř všechny své prostředky v oběžných aktivech a není závislá na krátkodobých závazcích. V případě převedení aktiv na peněžní prostředky by byla ihned schopna splatit všechny krátkodobé závazky (dluhy) a i přesto by jí zbylo mnoho finančních prostředků. Obec se všeobecně nechtějí zadlužovat. Vůbec nejmenší závazky měla obec v roce 2016, 27 600,- Kč ku více než 8 milionům oběžných aktiv. V důsledku nejvyšších krátkodobých závazků (za posledních pět let) v roce 2019, jak je z tabulky zřejmé přes milion korun, vychází běžná likvidita 12,8. Následující rok, kdy krátkodobé závazky byly pouze 78 tis. Kč a oběžná aktiva byla vyšší než 14,5 mil. Kč vychází hodnota běžné likvidity 188.

4.4.2 Pohotová likvidita

Pohotová likvidita se vypočítá podle vzorce:

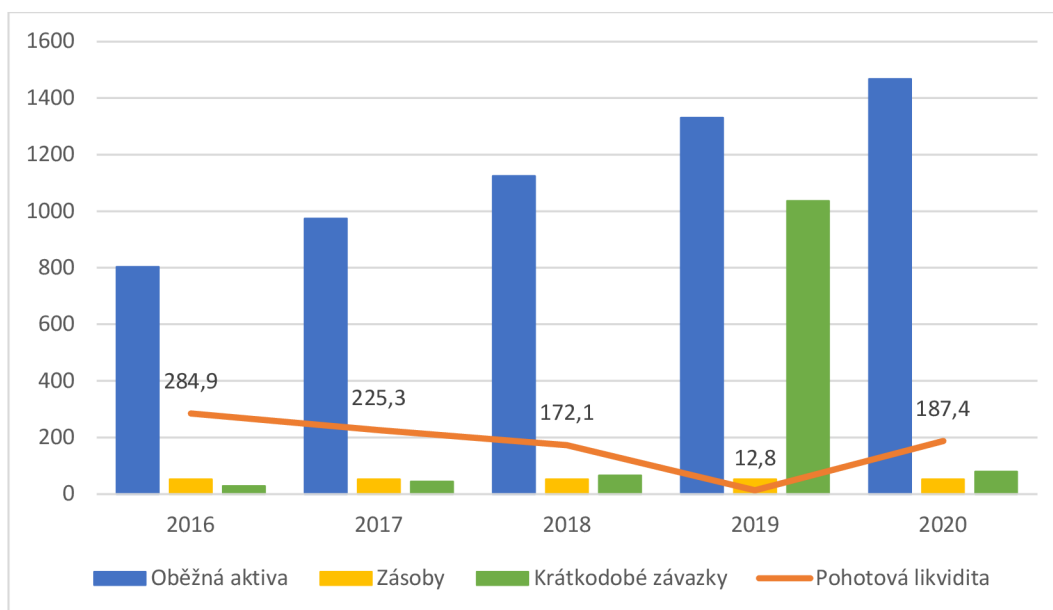
$$\text{Pohotová likvidita} = \frac{\text{Oběžná aktiva} - \text{zásoby}}{\text{Krátkodobé závazky}}$$

Tabulka 21 - Data pro výpočet pohotové likvidity obce Jemníky v letech 2016-2020 (tis. Kč)

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Oběžná aktiva (des. tis. Kč)	802,7	973,8	1 123,9	1 330,3	1 466,7
Zásoby	51	51	51	51	51
Krátkodobé závazky	28	43	65	1 036	78
Doporučené hodnoty dle Peškové (2012)	0,7-1,2	0,7-1,2	0,7-1,2	0,7-1,2	0,7-1,2
Pohotová likvidita	284,9	225,3	172,1	12,8	187,4

Zdroj: vlastní zpracování dle výkazů obce Jemníky v letech 2016-2020

Graf 6 - Pohotová likvidita

Zdroj: tabulka číslo 21

Pozn.: doporučené hodnoty dle Peškové (2012) nelze graficky zobrazit

Jelikož se jedná o schopnost krytí běžných potřeb a dluhů peněžními prostředky municipalit, hodnoty nad 1,2 jsou příznivější. Největší jistota uhrazení krátkodobých závazků, které byly současně nejnižší, byla v roce 2016, konkrétně hodnota 284,9. Naopak v roce 2019 byla pohotová likvidita nejnižší, jelikož obec měla velké krátkodobé závazky (přes milion korun). I přes to se hodnota 12,8 pořád držela nad horní hranicí průměrné strategie a obec byla schopna splatit všechny své krátkodobé závazky. V následujícím roce opět klesly závazky

k průměrným hodnotám do sta tisíc korun a v souvislosti s postupně se navyšujícími aktivy vycházela extrémní hodnota likvidity 187,4 oproti hodnotě doporučené.

4.4.3 Peněžní (okamžitá) likvidita

Vypočítá se podle vzorce:

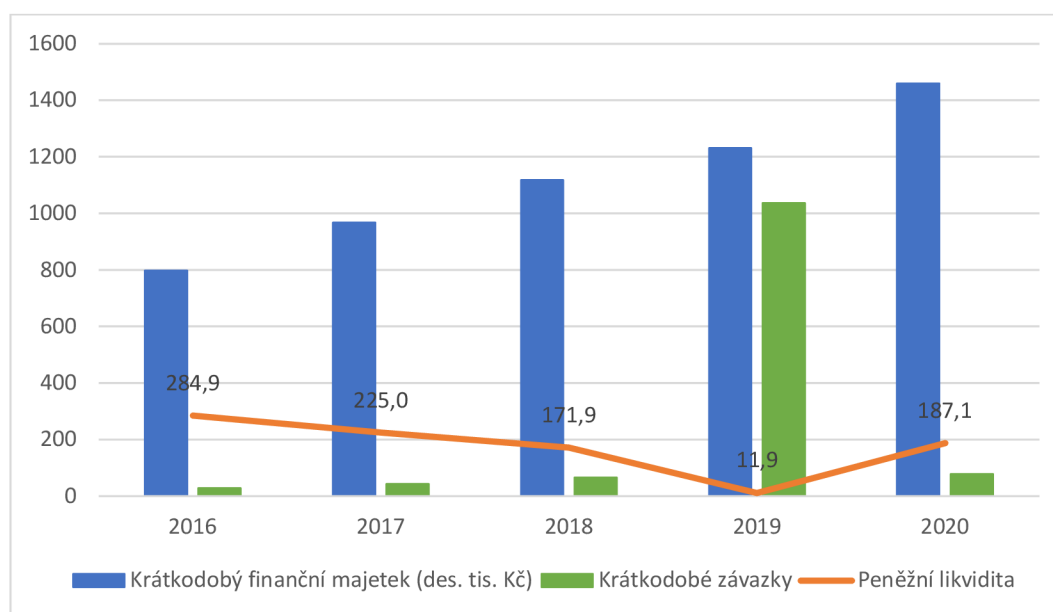
$$\text{Peněžní likvidita} = \frac{\text{Krátkodobý finanční majetek}}{\text{Krátkodobé závazky}}$$

Tabulka 22 - Data pro výpočet peněžní likvidity obce Jemníky v letech 2016-2020 (tis. Kč)

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Krátkodobý finanční majetek (des. tis. Kč)	797,6	967,5	1 117,2	1 230,2	1 459,2
Krátkodobé závazky	28	43	65	1 036	78
Doporučená hodnota dle Peškové (2012)	~ 0,2	~ 0,2	~ 0,2	~ 0,2	~ 0,2
Peněžní likvidita	284,9	225,0	171,9	11,9	187,1

Zdroj: vlastní zpracování dle výkazů obce Jemníky v letech 2016-2020

Graf 7 - Peněžní likvidita

Zdroj: tabulka číslo 22

Pozn.: doporučené hodnoty dle Peškové (2012) nelze graficky zobrazit

Výsledky nejpřísnějšího ukazatele vychází v rozmezí od 11,9 do 284,9, což je mnohonásobně více oproti doporučené hodnotě okolo 0,2. Opět je patrné, že obec většinu (téměř vše) financuje ze svých vlastních prostředků. Obec má vzhledem ke krátkodobým

závazkům tolik peněžních prostředků, že je kdykoli schopna splatit všechny své krátkodobé závazky, a i tak by jí zbylo mnoho finančních prostředků na další činnost.

4.5 Rentabilita

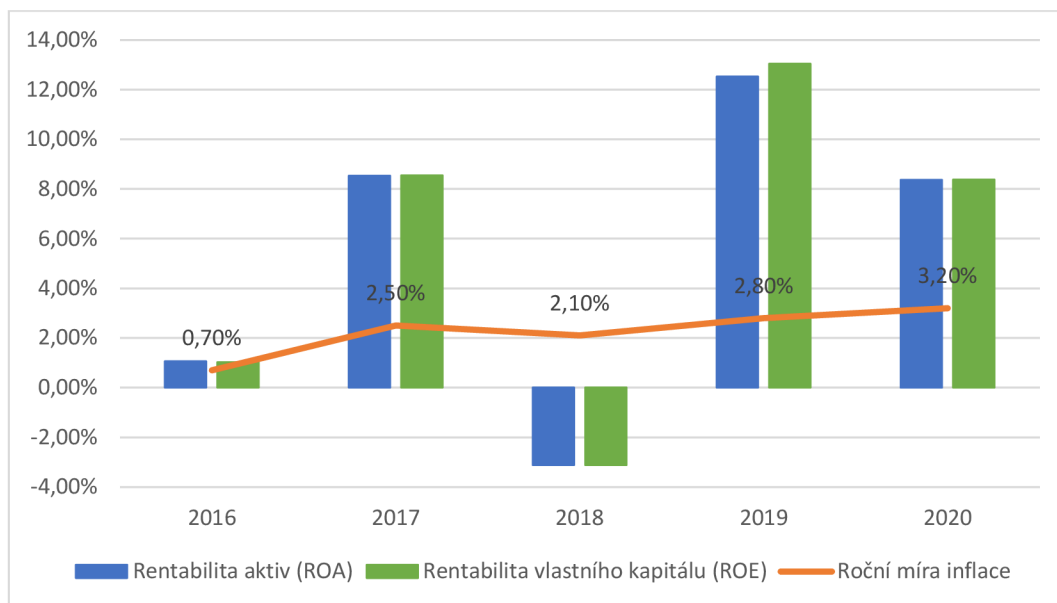
Rentabilita aktiv i vlastního kapitálu jsou ukazatele maximalizační. Používají se spíše v soukromém sektoru, zde slouží jako doplňkové ukazatele hodnotící ekonomiku obce Jemníky. Tabulka s potřebnými údaji a vypočtenými hodnotami je uvedena níže:

Tabulka 23 - Data pro výpočet rentabilit obce Jemníky v letech 2016-2020 (tis. Kč)

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Zisk před odečtením úroků a daní (EBIT)	214	1 887	-669	3 322	2 319
Celková aktiva	20 218	22 117	21 484	26 517	27 740
Vlastní kapitál	20 191	22 074	21 419	25 481	27 662
Výnosy z činnosti (tržby)	213	199	226	1 658	226
Čistý zisk (EAT)	205	1 887	-669	3 322	2 319
Roční míra inflace	0,7%	2,5%	2,1%	2,8%	3,2%
Rentabilita aktiv (ROA)	1,06%	8,53%	-3,11%	12,53%	8,36%
Rentabilita vlastního kapitálu (ROE)	1,02%	8,54%	-3,12%	13,04%	8,38%

Zdroj: vlastní zpracování dle výkazů obce Jemníky v letech 2016-2020

Graf 8 - Rentabilita

Zdroj: tabulka číslo 23

Rentabilita aktiv představuje, jaká část zisku byla získána z investovaného kapitálu. Jelikož se jedná o maximalizační ukazatel, čím vyšší bude hodnota ukazatele, tím lépe si

municipalita v daném účetním období vedla. Obec Jemníky si vedla nejhůře v roce 2018, kdy nebylo dosaženo kladné hodnoty z důvodu záporného výsledku hospodaření.

Rentabilita vlastního kapitálu byla opět nejhorší v roce 2018, kdy na 1,- Kč investovaného kapitálu připadá záporný zisk neboli ztráta. V ostatních letech se obec drží v kladných hodnotách, kdy nejvyšší čistý zisk přepočítaný na korunu vloženého kapitálu měla v roce 2019. Při vzájemném vztahu mezi rentabilitou vlastního kapitálu a rentabilitou aktiv je kromě let 2016 a 2018 pravidlo, kdy ROE (rentabilita vlastního kapitálu) by měla být větší než ROA (rentabilita aktiv), dodrženo. V porovnání rentability vlastního kapitálu vzhledem k roční míře inflace dosahovala, kromě roku 2018, vždy vyšších hodnot.

4.6 Autarkie

Tabulka 24 - Data pro výpočet autarkie obce Jemníky v letech 2016-2020 (tis. Kč)

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Výnosy celkem	3 418	3 488	4 380	6 942	4 228
Náklady celkem	3 212	1 601	5 049	3 620	1 909
Příjmy	2 811	3 413	4 374	6 634	4 174
Výdaje	2 679	1 714	4 877	5 183	1 939
Doporučená hodnota dle Kraftové (2002)	100%	100%	100%	100%	100%
Autarkie výnosově nákladová	106,41%	217,86%	86,75%	191,77%	221,48%
Autarkie příjmově výdajová	104,93%	199,12%	89,69%	128,00%	215,27%

Zdroj: vlastní zpracování dle výkazů obce Jemníky v letech 2016-2020

Doporučená míra autarkie je rovna co neblíže hodnotě 100%. Ideálně nad 100%, jelikož jde o míru soběstačnosti municipality, jakákoliv menší hodnota ukazuje na nedostatečnost pokrytí nákladů výnosy nebo výdajů příjmy.

Jedním z nejzákladnějších ukazatelů soběstačnosti municipality je právě její autarkie neboli soběstačnost. Jde o zhodnocení pokrytí nákladů výnosy či výdajů příjmy. V tabulce výše jsou uvedeny základní zdrojová data pro výpočet autarkie: výnosy, náklady, příjmy a výdaje.

V případě autarkie výnosově nákladové bylo nejvyšší hodnoty dosaženo v roce 2020. V tento rok obec neměla nejmenší problém pokrýt své náklady pomocí výnosů. Naopak v roce 2018 hodnota vycházela 13,25% pod doporučenou hodnotou. Tento rok obec nebyla schopna pokrýt veškeré své náklady. Způsobeno to bylo již zmíněnou rekonstrukcí komunikace v celé obci a části chodníků.

Při pohledu na autarkii příjmově výdajovou je na tom obec dost podobně. V roce 2020 vychází opět nejvyšší, přes 200%. V tomto případě by bylo vhodné začít uvažovat o zhodnocení volných prostředků pomocí investice, jelikož hodnota je daleko nad 100% a obec je nutně nepotřebuje využívat. Kritický je opět rok 2018, kdy v důsledku velkých výdajů příjmy nedostačovaly na pokrytí všech závazků.

4.7 Zadluženost

Podává nám informaci, jak velké množství cizího kapitálu financuje majetek obce.

Zdrojová data pro výpočet celkové zadluženosti a doporučené hodnoty jsou uvedeny v následující tabulce.

Tabulka 25 - Data pro výpočet zadluženosti obce Jemníky v letech 2016-2020 (tis. Kč)

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Cizí zdroje	28	43	65	1 036	78
Aktiva celkem	20 218	22 117	21 484	26 517	27 740
Vlastní kapitál	20 191	22 074	21 419	25 481	27 662
Doporučené hodnoty dle Konečného (2004)	30-50%	30-50%	30-50%	30-50%	30-50%

Zdroj: vlastní zpracování dle výkazů obce Jemníky v letech 2016-2020

Celková zadluženost se vypočítá podle vzorce:

$$\frac{\text{cizí zdroje}}{\text{aktiva celkem}} * 100$$

Koeficient samofinancování se vypočítá podle vzorce:

$$\frac{\text{vlastní kapitál}}{\text{aktiva celkem}}$$

Tabulka 26 - Zadluženost obce Jemníky v letech 2016-2020

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Celková zadluženost	0,14%	0,19%	0,30%	3,91%	0,28%
Koeficient samofinancování	0,9987	0,9981	0,9970	0,9610	0,9972

Zdroj: vlastní zpracování dle tabulky 25

Celková zadluženost podává informaci, jak velký je podíl cizího kapitálu na finančním majetku obce. Obecně se jedná o minimalizační ukazatel, tudíž čím menší hodnota je, tím je to pro municipalitu lepší. Doporučená hodnota je v rozmezí 30 až 50%. Jak je z tabulky zřejmé, nejvyšší hodnoty obec dosahovala v roce 2019, konkrétně 3,91% - stále daleko pod

hranicí 30%. Důsledkem je velká investiční akce s názvem „Výstavba varovného a povodňového systému.“ Za posledních pět let je průměrná hodnota celkové zadluženosti těsně pod hodnotou 1%. Obec má tedy opravdu minimální zadlužení.

Koeficient samofinancování nám udává závislost na cizích zdrojích. Hodnoty by se měly přibližovat co neblíže jedné. V letech 2016-2018 a v roce 2020 si obec vedla nejlépe. Hodnoty se velmi těsně přibližují 1, municipalita byla téměř nezávislá na cizích zdrojích a zároveň velice stabilní. Výjimkou je rok 2019, kdy z důvodu nárůstu cizích zdrojů vzrostla zadluženost a zároveň potřeba o pomoc financování obce.

5 Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo vyhodnotit hospodaření obce Jemníky v letech 2016 až 2020. Dílčími cíli bylo provést analýzu jednotlivých rozpočtových složek obce a finanční analýzu vybraných ukazatelů. Posledním dílčím cílem bylo stanovit návrhy a doporučení do dalších let. Správnost a reálnost dokumentů, jež byly použity, byla konzultována jak s ekonomickou hospodářkou obce Jemníky, tak se starostkou a místostarostou.

Obec Jemníky je malá obec ležící ve Středočeském kraji v okrese Kladno. Rozkládá se na ploše přibližně 2,87 km² a v průměru za sledované období zde bylo registrováno 280 obyvatel. Na základě provedené analýzy rozpočtu bylo zjištěno, že obec se svými prostředky nakládá efektivně. V průměru za roky 2016-2020 hospodaří s přebytkem 1 336 271,- Kč, což dohromady vytváří zisk 6 681 353,- Kč (viz. strana 40). Rok 2018 byl jediným rokem, kdy obec hospodařila se schodkovým rozpočtem. Důvodem byla velká investiční akce: oprava komunikace v celé obci a renovace velké části chodníků, kdy obec všechny použité finance použila z rezerv ušetřených v minulých letech. To lze považovat za vyhovující, jelikož obec hospodaří s dostatečně velkou rezervou.

Z analýzy běžného rozpočtu je patrné, že průměrně 91% příjmů tvoří příjmy běžné. Největší podíl na těchto příjmech mají příjmy daňové – 92% (v průměru 3 494 700,- Kč). Malou část příjmy nedaňové – 4% (v průměru 167 027,- Kč) a neinvestiční transfery – 4% (v průměru 159 052,-Kč). Z analýzy kapitálového rozpočtu vyplývá, že největší jednorázový příjem byl v roce 2019 z prodeje vlastněných pozemků na stavební parcely (1 447 500,- Kč). Jedinou dotaci, kterou obec čerpala, byla v roce 2019 částka ve výši 865 158,- Kč na výstavbu rozhlasu a varovného povodňového systému v celé obci. Ta pokryla 68% celkového výdaje 1 272 801,- Kč.

Běžné výdaje, jak je zachyceno na straně 38, tvoří zejména výdaje na zastupitelstvo obce (v roce 2020: 728 493,- Kč). Druhou nejnákladnější položkou je sběr a svoz odpadů (v roce 2020: 304 254,- Kč). V případě sečtení těchto dvou položek tvoří přes 53% celkových výdajů obce. Co se týče kapitálových výdajů, nejvyšší výdaj byl v roce 2019 na výstavbu varovného a povodňového systému v obci. Tentýž rok došlo také k čerpání dotace ve výši 865 158,- Kč, která byla pro obec značnou pomocí.

Mezi ukazatele finanční analýzy potřebné pro zhodnocení byly použity ukazatele likvidity, rentability, autarkie a zadluženosti. Všechny tyto ukazatele potvrdily, že obec je dostatečně

soběstačná. Příkladem mohou být velmi vysoké hodnoty, jak autarkie výnosově nákladové, tak i příjmově výdajové v průměru o 56% nad doporučenou hodnotou (viz. strana 49). Z ukazatelů likvidity je viditelná bezproblémová schopnost hradit své závazky s velkou rezervou zbývajících prostředků (viz. strany 44-47). Zadluženost vychází vzhledem k nízkým cizím zdrojům maximálně v mezích doporučených hodnot a nikdy je nepřekročila, spíše naopak. Například v roce 2020 vycházela hluboko pod doporučenou minimální hranici 30% (pouhých 0,3%, viz. strana 50).

Doporučením do dalších let je zhodnocení výdajů na komunální a ostatní odpady. Obec každoročně (kromě roku 2018) doplácí přes 100 000,- Kč. Návrhem pro obec je zavedení pravidelného svozu odpadu z domácností jedenkrát za 14 dní. Oproti nynějšímu každotýdennímu svozu by to ušetřilo nemalou částku. V případě, že by tento návrh schválením neprošel, bylo by na místě zvýšit poplatek, který je za sledované období stále stejný (tj. 500,- Kč za trvale přihlášeného občana). Pro celkové pokrytí nynějších nákladů bez nutnosti doplatku obce by výše poplatku musela činit 880,- Kč na občana.

Do budoucích let a jistě nutnou investicí bude výstavba kanalizace a čističky odpadních vod. Půjde o projekt velmi nákladný, v řádu vyšších jednotek milionů korun, tudíž je doporučeno vypracovat důkladný plán financování a poté zažádat o účelovou dotaci. Vhodné by také bylo část ze získaných příjmů již nyní odkládat bokem na tuto plánovanou investici.

Zvýšit své nedaňové příjmy by obec mohla pronájem částí obecního úřadu, ten by do obecního rozpočtu po odečtení nákladů přinesl 58 200,- Kč ročně (viz. příloha 1), či hasičské zbrojnice, která by obci do rozpočtu přinesla 38 400,- Kč respektive 54 000,- Kč ročně, kde by záleželo na formě pronájmu (viz. příloha 3).

Obecně lze říci, že si obec Jemníky vede v hospodaření vskutku dobře a není třeba nijak výrazněji zasahovat či měnit její rozhodnutí. Obec by měla tato rozhodování udržet i do budoucna. V případě projektování velké investiční akce byla schopna čerpat dotaci, což je určitě základem pro větší projekty i do budoucna. Při projektu opravy komunikace sice žádnou dotaci nečerpala, ale byla schopna jej pokrýt z přebytkových rozpočtů minulých let. Veškeré tyto projekty byly realizovány k rozvoji obce (infrastruktura, sportovní hřiště) a bezpečnosti obyvatelstva (chodníky, varovný povodňový systém), což je pozitivní pro dobrou budoucnost a blahobyt v obci.

6 Seznam použitých zdrojů

BALÍK, Stanislav, 2009, *Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha: Grada. Politologie (Grada). ISBN 978-80-247-2908-4.

ČERVENKA, Miroslav, 2009. *Soustava veřejných rozpočtů*. Praha: Leges. Student (Leges). ISBN 978-80-87212-11-0.

ČMEJREK, Jaroslav, Václav BUBENÍČEK a Jan ČOPIK, 2010, *Demokracie v lokálním politickém prostoru*: [specifika politického života v obcích ČR]. Praha: Grada. Politologie (Grada). ISBN 978-80-247-3061-5.

HORZINKOVÁ, Eva a Vladimír NOVOTNÝ, 2010. *Základy organizace veřejné správy v ČR*. 2., upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. ISBN 978-80-7380-263-9.

KAMENIČKOVÁ, Věra, 2007. *Výdaje územní samosprávy. Obec a finance*. Triada, spol., 2007(1). ISSN 1211-4189.

KISLINGEROVÁ, Eva, 2010, *Manažerské finance*. 3. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2010. Beckova edice ekonomie. ISBN 9788074001949.

KNÁPKOVÁ, Adriana, Drahomíra PAVELKOVÁ a Karel ŠTEKER, 2013. *Finanční analýza: komplexní průvodce s příklady*. 2., rozš. vyd. Praha: Grada. Prosperita firmy. ISBN 978-80-247-4456-8.

KNÁPKOVÁ, Adriana a kol., 2017, *Finanční analýza*. Praha: Grada. 232 s. ISBN 978-80-271-0563-2.

KONEČNÝ, Miloš, 2004. *Finanční analýza a plánování*. Vyd. 9. Brno: Vysoké učení technické v Brně, Fakulta podnikatelská. ISBN 80-214-2564-4.

KRAFTOVÁ, Ivana, 2002. *Finanční analýza municipální firmy*. V Praze: C.H. Beck. C.H. Beck pro praxi. ISBN 80-717-9778-2.

MÁČE, Miroslav, 2006. *Finanční analýza investičních projektů: praktické příklady a použití*. Praha: Grada. Finanční řízení. ISBN 80-247-1557-0.

MÁČE, Miroslav, 2013. *Účetnictví a finanční řízení*. Praha: Grada. Účetnictví a daně (Grada). ISBN 978-80-247-4574-9.

MÁČE, Miroslav, 2018. *Finanční účetnictví veřejného sektoru*. Praha: Grada. 608 s. ISBN 978-80271-2002-4.

OTRUSINOVÁ, Milana, KUBÍČKOVÁ, Dana, 2011. *Finanční hospodaření municipálních účetních jednotek: po novele zákona o účetnictví*. V Praze: C.H. Beck. C.H. Beck pro praxi. ISBN 978-80-7400-342-4.

PEKOVÁ, Jitka, 2008. *Veřejné finance: úvod do problematiky*. 4., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: ASPI. ISBN 978-80-7357-358-4.

PEKOVÁ, Jitka, 2011. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika. ISBN 978-80-7357-614-1.

PEKOVÁ, Jitka, 2011. *Veřejné finance: teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika. ISBN 978-80-7357-698-1.

PEŠKOVÁ, Radka a Irena JINDŘICHOVSKÁ, 2012. *Finanční analýza*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Vysoká škola ekonomie a managementu. ISBN 978-80-86730-89-9.

PROVAZNÍKOVÁ, Romana, 2009. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. Praha: Grada Publishing. Finance (Grada). ISBN 978-80-247-2789-9.

PROVAZNÍKOVÁ, Romana, 2015. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing. Finance (Grada). ISBN 978-80-247-5608-0.

RŮČKOVÁ, Petra, 2019. *Finanční analýza: metody, ukazatele, využití v praxi*. 6. aktualizované vydání. Praha: Grada Publishing. Finanční řízení. ISBN 978-80-271-2028-4.

SYNEK, Miloslav a Eva KISLINGEROVÁ, 2015, *Podniková ekonomika*. 6., přeprac. a dopl. vyd. V Praze: C.H. Beck. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-274-8.

VINŠ, Petr; LIŠKA, Václav, 2005, *Rating*. Praha: C.H. Beck, 109 s. ISBN 80-7179-807-X.

Zahraniční zdroje:

ROBINSON, Thomas R. a kol., 2009. *International Financial Statement analysis*. Hoboken: John Wiley. ISBN 9780470460122.

SHOUP, Carl S., 2006 *Public finance*. New Brunswick, NJ, United states of america: Aldine Transaction, ISBN 978-0-202-30785-5.

SIDDIQUI, S., 2006, *Managerial Economics And Financial*. New Delhi: New age International. ISBN 81-224-1609-8.

Internetové zdroje:

mfcz.cz, oficiální stránka Ministerstva financí. *Monitoring hospodaření obcí* [online], [cit. 2021-10-11]. Dostupné z WWW: <https://www.mfcz.cz/cs/verejny-sektor/uzemni-rozpocty/hospodareni-obci/monitoring-hospodareni-uzemnich-samospra>

Český statistický úřad: *Počet obyvatel v obcích* [online], [cit. 2022-02-01]. Dostupné z WWW: <https://www.czso.cz/csu/czso/pocet-obyvatel-v-obcich-k-112021>

Obec Jemníky, oficiální stránky obce Jemníky. *Informace o obci* [online], [cit. 2022-02-14]. Dostupné z WWW: <https://www.obcejemniky.cz/obec/informace-o-obci/soucasnost/>

Obec Jemníky, oficiální stránky obce Jemníky. *Dokumenty a kronika* [online], [cit. 2022-02-14]. Dostupné z WWW: <https://www.obcejemniky.cz/obec/mapy-uzemni-plany-dokumenty-kronika/>

Obec Jemníky, oficiální stránky obce Jemníky. *Mapy, územní plány, dokumenty, kronika* [online], [cit. 2022-02-16]. Dostupné z WWW: <https://www.obcejemniky.cz/obec/mapy-uzemni-plany-dokumenty-kronika/plan-jemniku-s-popisnymi-cisly-2.html?kshowback=>

Kurzy.cz, *Jemníky – znak, vlajka, skloňování* [online], [cit. 2022-02-26]. Dostupné z WWW: <https://www.kurzy.cz/obec/jemniky/symboly/>

Mapy.cz [online], [cit. 2022-02-26]. Dostupné z WWW: <https://mapy.cz/zakladni?x=14.1058552&y=50.2119940&z=14&l=0&base=ophoto&q=jem%C3%ADky&source=muni&id=3687&ds=2>

ČEZ.cz, *Skupina ČEZ – ceníky* [online], [cit. 2022-03-01]. Dostupné z WWW: <https://www.cez.cz/cs/podpora/ceniky.html>

7 Přílohy

Příloha 1 - Kalkulace návrhu pronájmu části místního obecního úřadu

Náklad	Částka
Elektrická energie (duben-září)	900,-/měsíc
Elektrická energie (říjen-březen)	1 300,-/měsíc
Voda	300,-/měsíc
Výnos (sazba: 100,-/léto; 150,-/zima)	Částka
Ročně	58 200,-
Měsíčně (průměrně)	4 850,-

Zdroj: vlastní zpracování a externí zdroje⁸

Pronájem místnosti o velikosti cca 30m² k činnostem “volným“ po domluvě s obecním úřadem. Záleželo by na potřebách a zájmech pronajímatele. Místnost se dá využívat pro pohybové aktivity (v menších skupinkách cca do 15 lidí), což by mohlo sloužit k zajištění zájmového kroužku pro děti ve věku do 14 let, kterých se v obci nachází kolem padesáti. Je zde možnost sestavení rozkládacích stolů a židlí (vlastněných obcí), kdy vznikne místnost s kapacitou 20 míst k sezení. Mohla by se zde konat různá školení, jazykové kurzy pro děti i dospělé (z obce či blízkého okolí, jelikož tuto službu nikdo v okolních vesnicích nenabízí) nebo zájmové aktivity pro nejstarší obyvatele v obci (v důchodovém věku je více než 40 obyvatel). Jelikož je nyní místnost využívána jen ve výjimečných případech (volby, vítání občánků, výročí obce) je i menší částka za pronájem pro obec přínosem.

Je počítáno s předpokladem, že místnost bude pronajmuta na 50 hodin měsíčně. Náklady na elektrickou energii budou hrubým odhadem činit 900,- Kč měsíčně (období od dubna do září, využití na svícení, spotřebiče, případně lehké vytápění). V zimních měsících (od října do března) z důvodu větší spotřeby elektrické energie k vytápění místnosti by náklady na elektrickou energii činily zhruba 1 300,- Kč. Měsíční náklad na vodu bude 300,- Kč (spotřeba odhadnuta na 4m³ měsíčně). Ze začátku je počítáno s poplatky 100,- Kč na hodinu v létě a 150,- Kč na hodinu v zimě, které je možno v případě velkého zájmu či zvedajících se cen energií individuálně upravit. Roční příjem do obecního rozpočtu by činil 58 200,- Kč.

⁸ ČEZ.cz, *Skupina ČEZ – ceníky* [online], [cit. 2022-03-01]. Dostupné z WWW: <https://www.cez.cz/cs/podpora/ceniky.html>

Příloha 2 - Budova obecního úřadu

Zdroj: vlastní

Příloha 3 - Kalkulace návrhu pronájmu části místní hasičské zbrojnice

Náklad	Částka
Elektrická energie (sklad)	300,-/měsíc
Elektrická energie (dílna)	1 500,-/měsíc
Výnos z pronájmu jako sklad	Částka
Měsíčně	3 200,-
Ročně	38 400,-
Výnos z pronájmu jako dílna	Částka
Měsíčně	4 500,-
Ročně	54 000,-

Zdroj: vlastní zpracování a externí zdroje⁹

Levá část místní hasičské zbrojnice má plochu cca 40m². Při pronájmu jako sklad by obci po odečtení nákladů na elektrickou energii (není zde vodovodní přípojka) přinesla 3 200,- Kč měsíčně (pronájem by byl zprostředkován za částku 3 500,- Kč). V případě pronájmu prostor na dílnu (s přípojkou 380V), kdy se předpokládá větší spotřeba elektrické energie kvůli vytápění, nejen elektrickému dílenskému vybavení a delší době svícení, by do rozpočtu obce putovala po odečtení nákladů částka 4 500,- Kč měsíčně. Tento pronájem by byl realizován za 6 000,- Kč měsíčně. Vzhledem k nalezeným možnostem, kdy za tuto cenu, či takto malé prostory skoro nikdo v blízkém okolí nenabízí, by mohla obec v případě zveřejnění nabídky na pronájem uspět.

⁹ ČEZ.cz, *Skupina ČEZ – ceníky* [online], [cit. 2022-03-01]. Dostupné z WWW: <https://www.cez.cz/cs/podpora/ceniky.html>

Příloha 4 - Budova hasičské zbrojnice

Zdroj: vlastní

Příloha 5 - Rozvaha obce Jemníky v KČ

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Aktiva celkem	20 218 449	22 117 132	21 484 842	26 516 703	27 739 499
Stálá aktiva	12 191 504	12 379 238	10 246 131	13 213 522	13 072 815
Dlouhodobý nehmotný majetek	457 328	441 259	467 540	626 881	582 049
Dlouhodobý hmotný majetek	9 623 173	9 743 335	9 778 591	12 586 641	12 490 766
Dlouhodobý finanční majetek	2 111 003	2 194 644	0	0	0
Dlouhodobé pohledávky	0	0	0	0	0
Oběžná aktiva	8 026 945	9 737 894	11 238 711	13 303 181	14 666 684
Zásoby	50 737	50 737	50 737	50 737	50 737
Krátkodobé pohledávky	0	12 160	15 640	950 218	23 920
Krátkodobý finanční majetek	7 976 208	9 674 997	11 172 334	12 302 226	14 592 027
Pasiva celkem	20 218 449	22 117 133	21 484 842	26 516 704	27 739 500
Vlastní kapitál	20 190 849	22 073 745	21 419 439	25 480 771	27 661 872
Jmění účetní jednotky a upravující položky	12 601 777	12 598 494	12 612 221	13 350 797	13 212 764
Fondy účetní jednotky	0	0	0	0	0
Výsledek hospodaření	7 589 072	9 475 251	8 807 218	12 129 974	14 449 108
Cizí zdroje	27 600	43 388	65 403	1 035 933	77 628
Rezervy	0	0	0	0	0
Dlouhodobé závazky	0	0	0	0	0
Krátkodobé závazky	27 600	43 388	65 403	1 035 933	77 628

Zdroj: vlastní zpracování dle výkazů obce Jemníky v letech 2016-2020

Příloha 6 - Výkaz zisku a ztráty obce Jemníky v Kč

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Náklady celkem	3 212 498	1 601 424	5 048 784	3 619 364	1 909 039
Náklady z činnosti	3 162 045	1 601 424	4 844 740	3 598 814	1 853 728
Finanční náklady	0	0	194 644	0	0
Náklady na transfery	42 093	0	9 400	20 550	55 311
Daň z příjmů	8 360	0	0	0	0
Výnosy celkem	3 417 891	3 487 602	4 380 751	6 942 118	4 228 173
Výnosy z činnosti	212 924	199 212	226 384	1 658 063	226 381
Finanční výnosy	219 894	114 962	606 476	1 437 214	1 185
Výnosy z transferů	71 217	74 515	99 577	107 966	513 893
Výnosy ze sdílených daní a poplatků	2 913 856	3 098 913	3 448 314	3 738 875	3 486 714
Výsledek hospodaření před zdaněním	213 753	1 886 178	-668 033	3 322 754	2 319 134
Výsledek hospodaření běžného účetního období	205 393	1 886 178	-668 033	3 322 754	2 319 134

Zdroj: vlastní zpracování dle výkazů obce Jemníky v letech 2016-2020

Příloha 7 - Dílčí položky rozpočtu obce Jemníky v Kč

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Příjmy	3 353 706	3 412 957	4 373 968	6 634 334	4 173 756
Výdaje	2 708 404	1 714 168	4 876 632	5 182 621	1 939 212
Běžné příjmy	3 353 706	3 412 957	4 108 368	4 055 111	4 173 756
Daňové příjmy	3 074 460	3 262 019	3 609 514	3 891 675	3 635 833
Nedaňové příjmy	211 311	79 706	402 560	63 111	78 447
Běžné transfery	67 934	71 232	96 294	100 326	459 475
Běžné výdaje	2 552 218	1 414 390	4 664 277	2 036 858	1 754 801
Kapitálové příjmy	0	0	265 600	1 714 065	0
Kapitálové transfery	0	0	0	865 158	0
Kapitálové výdaje	156 186	299 778	212 355	3 145 762	184 411

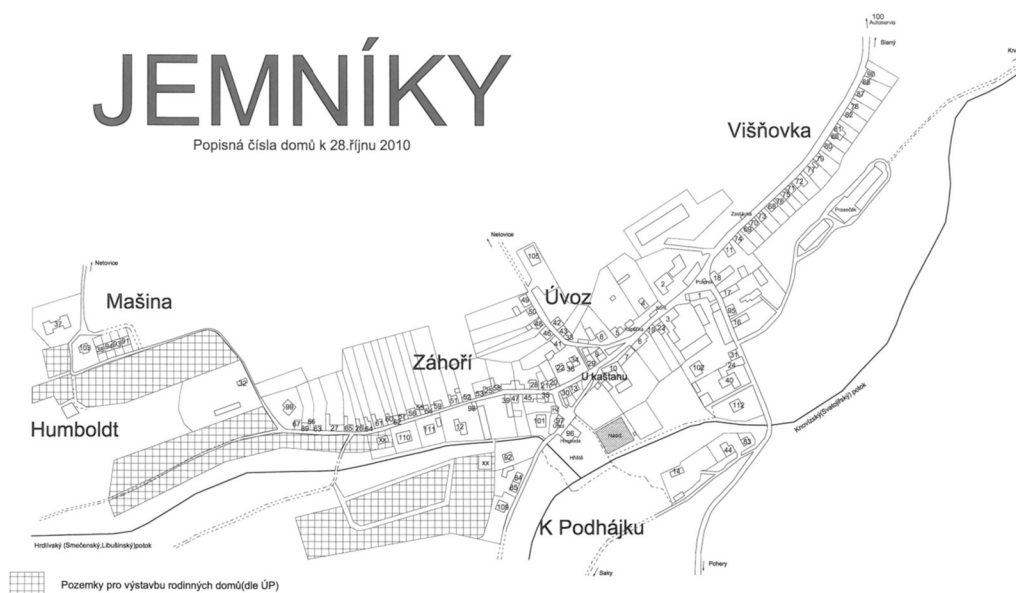
Zdroj: vlastní zpracování dle výkazů obce Jemníky v letech 2016-2020

Příloha 8 - Symboly obce Jemníky – znak a vlajka

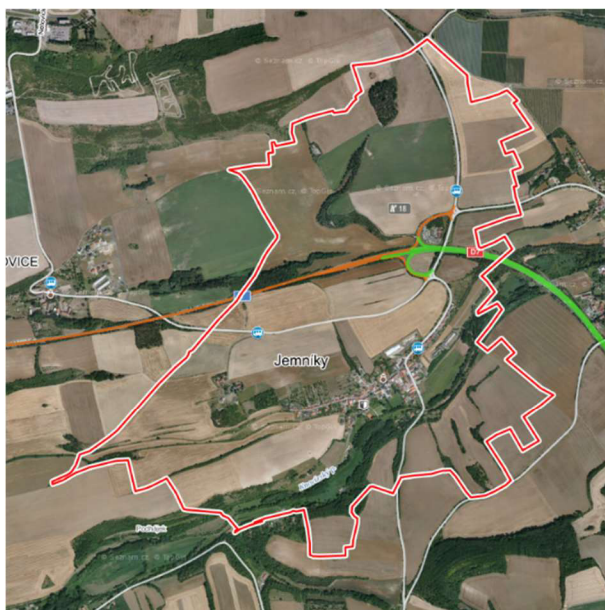
Zdroj: Kurzy.cz, *Jemníky – znak, vlajka, skloňování* [online], [cit. 2022-02-26]. Dostupné z WWW: <https://www.kurzy.cz/obec/jemniky/symboly/>

Příloha 9 - Obec Jemníky včetně místních částí

Zdroj: Obec Jemníky, oficiální stránky obce Jemníky. *Mapy, územní plány, dokumenty, kronika* [online], [cit. 2022-02-16]. Dostupné z WWW: <https://www.obcejemniky.cz/obec/mapy-uzemni-plany-dokumenty-kronika/plan-jemniku-s-popisny-mi-cisly-2.html?kshowback=>

Příloha 10 - Letecký pohled na celé území obce Jemníky

Zdroj: *Mapy.cz* [online], [cit. 2022-02-26]. Dostupné z WWW: <https://mapy.cz/zakladni?x=14.1058552&y=50.2119940&z=14&l=0&base=ophoto&q=jemn%C3%A1Dky&source=muni&id=3687&ds=2>, vlastní zpracování